Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2021 m. gruodžio 17 d., penktadienis

Nr. 41 (1406) | Kaina 1,30 Eur

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **K***inas* | **Š***okis*

Mieli skaitytojai,

prenumerata – pats geriausias būdas palaikyti mėgstamus autorius ir kūrėjus. „7 meno dienas“ 2022 metams užsiprenumeruoti galima iki gruodžio 25 d.

Elektroninės versijos (PDF) prenumeratą – Jums tinkamu metu.

5

Sigito Mickio operos vaikams „Mamulė Mū“ premjera

7

Pokalbis su šiuolaikinio šokio kūrėja Goda Žukauskaite

8

G. Grigėnaitės nuotr.

Jaunimo sukurta paroda „O kur žmonės?“ NDG

11

Europos kino akademijos apdovanojimai

12

Nauji filmai – „Pilotas“, „Benedeta“

Bacho magija Paliesiuje

Pianisto Piotro Anderszewskio rečitalio įspūdžiai

Aldona Eleonora Radvilaitė

Piotr Anderszewski A. Jakšto nuotr.

Gruodžio 12 d. Paliesiaus dvaro salėje „Pasaga“ klausytojai patyrė tikrą dvasios katarsį, kai užgniaužę kvapą klausėsi dvylikos Johanno Sebastiano Bacho Preliudų ir Fugų iš „Gerai temperuoto klavyro“. Skambino lenkų pianistas Piotras Anderszewskis, garsėjantis kaip perfekcionistas. Jis kruopščiai atsirenka kompozitorius ir kūrinius. Jo interpretacijos nuolat apdovanojamos ir skamba prestižiškiausiose scenose: Vienos „Konzerthaus“, Berlyno filharmonijos, „Wigmore Hall“, „Carnegie Hall“ ir pan., jis groja su Londono simfoniniu, Londono filharmonijos, Berlyno filharmonijos bei kitais orkestrais. Su garsia įrašų studija „Warner Classics“ bendradarbiauja nuo 2000 metų. Jo Bacho partitų įrašas buvo nominuotas prestižiniam „Grammy“ apdovanojimui, Karolio Szymanowskio muzikos įrašas pelnė solidų „Gramophone“ apdovanojimą, o Bacho „Angliškos siuitos“ Nr. 1, 3 ir 5 laimėjo „Gramophone“ ir „Echo Klassik“ apdovanojimus. Pianistas yra gavęs „Gilmore“ menininkų, Szymanowskio ir Londono Karališkosios filharmonijos draugijos apdovanojimus. P. Anderszewskis bendradarbiavo su prancūzų filmų kūrėju Bruno Monsaingeonu, sukūrusiu filmus apie Glenną Gouldą, Sviatoslavą Richterį, Davidą Oistrachą ir kitus žymius muzikus. Dokumentiniame filme užfiksuota P. Anderszewskio kelionė traukiniu iš Varšuvos į Budapeštą. Kelionėje pianistas skambina specialiai jam kupė pastatytu fortepijonu.

Kaip prieš koncertą sakė Paliesiaus dvaro koncertų meno vadovas, pianistas ir dailininkas Viktoras Paukštelis, įdėjęs nepaprastai daug pastangų pažindindamas Lietuvą su šiuo ypatingu pianistu, atlikėjas pasirinko preliudus ir fugas, kad galėtų įgyvendinti savo sumanymą – paskambinti vientisą dvylikos segmentų ciklą. Girdėjome preliudus ir fugas: C-dur (BWV 870), f-moll (BWV 881), As-dur (BWV 886), dis-moll (BWV 877), F-dur (BWV 880), b-moll (BWV 891), Es-dur (BWV 876), g-moll (BWV 885), E-dur (BWV 878), gis-moll (BWV 887), H-dur (BWV 892), h-moll (BWV 893).

Į sceną kukliai išėjęs P. Anderszewskis ėmė paprastai dėlioti Preliudo C-dur garsus. Atrodė, kad pianistas po truputį įsibėgėja skambinti vis įvairiau, prasmingiau, atmosfera kaista, vis spalvingiau traktuojami šio ciklinio kūrinio epizodai. Lengvus, šviesius skambesius, kurie sklendė grakščiai, barokiniu stiliumi, keitė vis dinamiškesni, besiribojantys su improvizacija. Į švelniai, skaidriai tekančią muziką su sąlyginiu *rubato* ėmė įsiterpti vis ryškesni, dinamiškai įtempti skambesiai. Atrodė, pianistas užsiprogramavo įdomiai spręsti Bacho kūrinių architektūrines konstrukcijas, įvairuojant detalių įprasminimą. Puikiai buvo girdimos visos polifoninės linijos. Bosuose sodriai skambant svarbioms temoms, kiti balsai derėjo lengvai, lanksčiai tekėdami. Fugų temose jautėsi ryški frazuotė.

Juo toliau, juo ryškesnės darėsi kulminacijos, interpretacija tapo kone moderni – drąsūs akcentai, kietas garsas, ypač svarbi pulsuojanti, gyvybinga ritmika, nedidelės pauzės frazėse. Hipnotizavo ir įtemptas muzikos vedimas, ir ypač lėti kai kurių fugų tempai. Kulminacija tapo paskutiniai Preliudas ir fuga h-moll – tarsi įgarsintas mistinis pasaulio suvokimas.

Nuostabu, kad skambant Bacho klavyriniams kūriniams salėje tvyrojo mirtina tyla, nekrustelėjo net publikoje buvę visai maži vaikučiai. Pianistas atrodė kaip magas, muzika pakerintis besiklausančius.

Visiškai kitokiu stiliumi nuskambėjo bisui paskambinta Bacho Sarabanda iš Partitos B-dur. Šilti, skaidrūs garsai, plastiškos frazės ramino ir jaudino. Labai būtų įdomu išgirsti šio pianisto atliekamus ir kitų įvairių epochų kompozitorių kūrinius.

Orkestro ir balso susitikimas

Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro ir soprano Laurynos Bendžiūnaitės koncertas

Kristupas Antanaitis

Lauryna Bendžiūnaitė, Gintaras Rinkevičius ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

Gruodžio 9-ąją muzikos gerbėjai rinkosi į Nacionalinę filharmoniją, kurioje šeimininkavo šiuo metu namų dėl rekonstrukcijos neturintis Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, vadovaujamas maestro Gintaro Rinkevičiaus. Orkestras ir solistė Lauryna Bendžiūnaitė publikai padovanojo žymiausio XX a. britų kompozitoriaus Benjamino Britteno „Keturias prancūziškas dainas“ ir lenkų muzikos pasididžiavimo Witoldo Lutosławskio „Silezijos triptiką“. Koncerto pradžioje nuskambėjo Claude'o Debussy simfoninis preliudas „Fauno popietė“, kurį Maurice'as Ravelis pavadino „epochos šedevru“. Kadaise, per dirigentų kursus, šį kūrinį teko girdėti gal keturis kartus iš eilės. Bet kokiam dirigentui „Fauno popietė“ yra sudėtingas ir daug pastangų reikalaujantis kūrinys, kaip, beje, ir fleitai, kurios partiją virtuoziškai ir tiksliai atliko fleitų grupės koncertmeisteris Mindaugas Juozapavičius.

L. Bendžiūnaitė yra Lietuvos muzikos ir teatro akademijos absolventė (prof. Reginos Maciūtės dainavimo klasė), studijavo Londono Karališkojoje muzikos akademijoje (prof. Joy Mammeno dainavimo klasė), vėliau stažavosi Kardifo „Balso akademijoje“ pas prof. Dennisą O'Neillą ir žymiąją Kiri Te Kanawą. Tarptautiniame konkurse „XXI amžiaus menas“ Kijeve (2013 m.) laimėjo pirmą vietą, konkurse „Pavarotti Prize“ (2010 m.) buvo apdovanota pagrindiniu prizu. Šiuo metu yra Štutgarto (Vokietija) operos teatro solistė. Neseniai dainininkė pasirodė festivalyje „Gaida“, čia atliko vieną žinomiausių šiuolaikinio danų kompozitoriaus Hanso Abrahamseno kūrinių „Let Me Tell You“.

L. Bendžiūnaitės vokalas – ryškus, aštrus, sodrus, bet kartu labai lengvas ir lyriškas. Tiksliai ir ypač jautriai, dramatiškai atlikdama minėtus sudėtingus XX a. kūrinius, ji pademonstravo išties kerintį, „krištolinį“ balsą. Lyginant su operomis „Bilis Budas“ ar „Peteris Graimsas“, Britteno „Keturios prancūziškos dainos“ atrodo mažiau reikšmingos ar įdomios, bet suvokiant, kad tai buvo jauno kompozitoriaus dovana tėvų vestuvių metinėms, pribloškia, kaip įdomiai sudėliota harmonija, kaip išsiskiria atskiros instrumentų grupės, kurios šiame atlikime vietomis net gožė vokalistę.

Lutosławskis „Silezijos triptike“ panaudojo folkloro tekstų ir muzikos motyvų, kartkartėmis kūrinys man priminė Igorio Stravinskio „Šventąjį pavasarį“. L. Bendžiūnaitė aiškiai tarė žodžius, jos kūno kalba rodė, kaip paprastai ir lengvai ji valdo visą muzikinę medžiagą. Koncerto staigmena tapo publikos prašymu atliktas bisas – Rimanto Giedraičio aranžuota lietuvių liaudies daina.

Antroje koncerto dalyje orkestras pagrojo Antono Brucknerio Simfoniją Nr. 6 A-dur, tęsdamas monumentalų ciklą „Visos A. Brucknerio ir D. Šostakovičiaus simfonijos“. Savo Šeštąją simfoniją kompozitorius rašė išgyvendamas kūrybinį pakilimą, keliaudamas po Šveicariją ir vargonuodamas. Pasak XX a. britų kompozitoriaus Roberto Simpsono, nors ir retai atliekama, netgi „bjauriuoju ančiuku“ laikoma Brucknerio simfonija (nes labai skyrėsi nuo kitų jo simfonijų), yra sodriai išraiškinga, „temos nepaprastai gražios, drąsios bei subtilios“. Simfonija pasižymi klasikinės formos meistriškumu, pasak amžininkų, yra padariusi didelį įspūdį Johannesui Brahmsui.

Valstybinis simfoninis orkestras kūrinį atliko aistringai ir pakylėtai. Tiršta styginių faktūra plėtojosi, atrodė, iki begalybės, kol staiga nutrūkdavo kiekvienos dalies pabaigoje. Orkestro meistriškumas ir virtuoziškumas nepaliko abejingų – kilo publikos ovacijos. Didingas kūrinys puikiai suskambėjo po filharmonijos skliautais, taip tarsi įrodydamas, kad šiam orkestrui labai reikia puikios akustikos salės, kurią, tikėkimės, jau po keleto metų jis turės.

Anonsai

„Kestutis Vaiginis Quartet“: džiazo šventė filharmonijoje

Kęstutis Vaiginis S. Baturos nuotr.

Boris Kozlov

David Kikoski

Ferit Odman

Gruodžio 20 d. Nacionalinėje filharmonijoje skambės džiazas. Prieš Kalėdas džiazo muzikos gurmanų laukia neeilinė dovana – ryškiausio kalibro scenos vardai iš JAV ir žinomas lietuvių saksofonininkas Kęstutis Vaiginis, visus subūręs bendram muzikavimui. Legendine Niujorko džiazo muzika dalinsis ,,Kestutis Vaiginis Quartet“. Koncerte „Kestutis Vaiginis Quartet: New York–Lithuania“ skambės Kęstučio Vaiginio ir tarptautinės grupės narių kompozicijos.

„Kestutis Vaiginis Quartet: New York–Lithuania“ – tai bendras JAV ir Lietuvos projektas, suteikiantis klausytojams retą galimybę vienoje scenoje išgirsti pasaulyje plačiai pripažintus atlikėjus Davidą Kikoskį (fortepijonas), Borisą Kozlovą (kontrabosas), Feritą Odmaną (perkusija) ir, žinoma, Kęstutį Vaiginį (saksofonai, bosinis klarnetas) – šio projekto autorių ir lyderį.

Vienas talentingiausių Lietuvos saksofonininkų Kęstutis Vaiginis studijavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje (prof. Petro Vyšniausko kl.), Amsterdamo aukštojoje menų mokykloje ir Hanzos taikomųjų menų universiteto konservatorijoje Olandijoje, tobulinosi Manhatano muzikos mokykloje Niujorke.

Atlikėjas daugiausia muzikuoja tarptautinėse grupėse „Jazz Pictures“, „Guerilla Jazz.lt“, „Orkestretto“, „DPG group“, „Tree Stones Quartet“, subūrė grupę „SiBuLi“, Kęstučio Vaiginio kvartetą, kaip kitų grupių lyderis bei kviestinis narys pasirodė daugelyje prestižinių džiazo festivalių („Nord Sea Jazz“, Roterdamo, Londono, Otavos, Keiptauno, Honkongo, Stambulo ir kt.). Jis muzikavo su tokiomis džiazo žvaigždėmis kaip Barbara Dennerlein, Danielis Messina, Davidas Berkmanas, Alexas Sipiaginas, Edas Howardas, Adamas Cruzas, Randalis Corsenas, Bilalas Karamanas, Burakas Bedikyanas, Feritas Odmanas, Herbie Kopfas, Joonas Haavisto ir kt.

Išgirdęs 2008 m. K. Vaiginio Niujorke įrašytą CD „Unexpected Choices“ (kuriame tarp kitų žymių muzikantų dalyvavo ir H. Romero), vienas iškiliausių džiazo atlikėjų Steve'as Wilsonas (Niujorkas) atlikėjo muziką apibūdino taip: „Jo vizija yra plati – subtili ir provokuojanti, kylanti iš pagarbos tradicijai, tačiau visada nukreipta pirmyn.“

K. Vaiginis groja originalias kompozicijas, kurioms būdingi moderniojo džiazo ir akademinės muzikos raiškos deriniai. Jo kompozicijose jaučiama *latin*, *be-bop*, afrostilių bei tokių džiazo meistrų kaip Johno Coltrane'o, Joe Hendersono, Wayne'o Shorterio, Branfordo Marsalio, Davido Sanchezo muzikinė įtaka. Atlikėjas yra apdovanotas Birštono džiazo festivalio *Grand Prix*, Europos kultūros fondo „Europamusicale“ premija.

Apie gruodžio 20 d. Lietuvos nacionalinės filharmonijos publikai rengiamą koncertą jo sumanytojas K. Vaiginis sako: ,,Projekto partneriai yra iš Niujorko, kur gimsta džiazo tendencijos, diktuojančios naujausias muzikines madas. Šio projekto dalyvius aptiksime tarp stipriausių džiazo pasaulio vardų.“ Virtuoziški, tituluoti, bet kartu nuoširdumu ir paprastumu paperkantys džiazo atlikėjai Nacionalinės filharmonijos scenoje rengiasi padovanoti nepamirštamą, energija pulsuojantį niujorkietišką džiazą.

Įspūdingas džiazo muzikos koncertas „Kestutis Vaiginis Quartet: New York–Lithuania“ įvyks gruodžio 20 d., pirmadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje. Primename, kad Filharmonijos koncertuose yra būtinas galimybių pasas. Daugiau informacijos: *www.filharmonija.lt.*

LNF inf.

Visada neprilygstamas ir laukiamas

Gregoris Porteris ir Kauno simfoninis orkestras Kauno „Žalgirio“ arenoje

Laima Slepkovaitė

Gregory Porteris

Koncertas buvo lauktas: bene prieš dvejus metus „Kaunas Jazz“ paskelbė apie planuojamą Gregory Porterio koncertą su Kauno simfoniniu orkestru, bet numatytu laiku jam nebuvo lemta įvykti. Kantriai perkėlinėtas, perplanuotas susitikimas tapo tikrove gruodžio 6 d. „Žalgirio“ arenoje Kaune, lengvai sutalpinusioje daugiau nei keturis tūkstančius dainininko gerbėjų (kurių dauguma daugiau nei metus saugojo bilietus). Tai buvo penktasis džiazo vokalo žvaigždės apsilankymas Lietuvoje.

Daugkartiniai žvaigždžių sugrįžimai festivaliuose, nors ir mėgstami publikos, nelabai patinka kritikams, mat viena iš stambiųjų tarptautinių muzikos renginių misijų yra plėsti klausytojų akiratį ir siekti įvairovės savo siūlomose programose. Tačiau Gregory Porteris yra atskira istorija. Jis čia jau turi gausią mylinčią auditoriją, su festivaliu užsimezgė šilta nuoširdi draugystė, ir tie sąlyginai dažni apsilankymai suteikia brangią progą stebėti, kaip keičiasi muzikantas, kaip atsinaujino jo repertuaras, kaip evoliucionuoja pamėgtų kūrinių interpretacijos ir t.t.

Išklausiusi keturis iš penkių Porterio koncertų Lietuvoje (man neteko išgirsti tik pirmojo, kuris vyko VDU salėje), galiu konstatuoti fenomenalų jo vokalinės formos stabilumą. Atrodo, tarsi jo balsas nežino nuovargio ir visuomet paruoštas skambėjimui lyg nepriekaištingai suderintas, patikimas instrumentas, atsparus aplinkos poveikiui. O programos išdėstytos taip, kad balso nepatausosi: kartais intensyvios, techniškai sudėtingos dainos eina viena po kitos, bet niekam nekyla menkiausia mintis, kad tai reikalauja ištvermės, nes jam esant scenoje visa tai atrodo natūralu ir lengva.

Pažįstamos dainos, kaip „Hey Laura“, pasigirstanti kiekviename G. Porterio koncerte Lietuvoje, „Lonely One“, „No Love Dying“, „When Love Was King“ (atlikta bisui), išsiskleidė ūgtelėjusios, pasidabinusios naujomis aranžuotėmis, subtilia orkestro palete. „Water Under Bridges“ – atvirkščiai, tapo kamerinė, intymiai atlikta duetu su Chipu Crawfordu. Dainoje „Musical Genocide“ šį kartą buvo atvertos erdvės instrumentininkų improvizacijoms ir kiek prislopintas dainos dramatizmas, pabrėžiant tikėjimo muzika, mėgavimosi ja motyvą. Naujos, koncertuose dar negirdėtos dainos iš albumo „All Rise“ – „If Love is Overrated“, „Concorde“, „Revival Song“, „Modern Day Apprentice“, „Mr. Holland“ – gvildena tas pačias temas, kurias G. Porteris pradėjo atverti dar albumuose „Water“ ir „Liquid Spirit“, ir liudija sklandžią jo dainakūrystės evoliuciją. Porteris yra nuoseklus kūrėjas, turi tvirtus muzikinius estetinius įsitikinimus, ir jo kūrybinis kelias veda per skverbimąsi gilyn ir siekį vis geresnės kokybės, ne per išorinių priemonių bei stilistikos kaitaliojimą.

Daugelį metų jis pasikliauja tų pačių muzikantų branduoliu. Tai pianistas Chipas Crawfordas, būgninkas Emanuaelis Harroldas ir kontrabosininkas Jahmalas Nicholsas. Pianistas ir būgnininkas tapo Porterio grupės nariais po vieno puikaus *jam session* Harleme ir koncertuoja drauge daug metų. Jie nedaug naudojasi proga pademonstruoti, kokie yra puikūs solistai. J. Nicholsas savo solinį momentą pateikė ne kaip džiazo solo, o visokių ryškių ritminių figūrų popuri forma, sužavėdamas publiką artistiškai perteikiamais kontrastais. Ch. Crawfordas – labai panašiai, suvėrė solo iš citatų, įvairių kontrastingų fragmentų, galiausiai išsišėldamas. Tai efektingi momentai, puošiantys koncertą, bet tikrasis instrumentininkų uždavinys – būti tikra grupe ir tiesiog atlikti viską, ko reikalauja iš jų daina, ir jie tai daro nuostabiai patikimai.

Gregory Porteris ir grupė Kauno „Žalgirio“ arenoje

M. Patašiaus nuotraukos

Tąvakar jų gretas papildė išskirtinis svečias saksofonininkas Soweto Kinchas! Tai buvo maloni staigmena, iš anksto neanonsuota. Soweto sužėrė keletą tikrų, sodrių džiazinių solo, aštriu matiniu tembru ir tirštais garsų srautais epizodiškai tapdamas nuostabia kontrastuojančia atsvara G. Porterio baritono aksomui. Vargonininkas Ondrejus Pivecas – naujoji Porterio ansamblio spalva, efektingas meistras, „Hammond“ garsingumu konkuruojantis su simfoniniu orkestru.

O dabar pakalbėkime apie Kauno simfoninį orkestrą, kuriam dirigavo Vilmantas Kaliūnas. Visa ta spalvinė magija, kurią gali perteikti orkestras, ypač sušvito antroje koncerto dalyje – Edeno Ahbezo „Nature Boy“ ir Charlie'o Chaplino „Smile“, kurių aranžuotės ir yra pagrįstos orkestro galimybėmis. Abi dainos Porteriui yra nepaprastai brangios ir jo interpretacijos laikytinos etaloninėmis, ir jos tapo tyro grožio deimantais koncerto karūnoje. Tačiau tais atvejais, kai orkestras turėjo dirbti išvien su G. Porterio grupe, vietomis suskambėdavo gerokai kukliau, negu muzikologas norėtų girdėti. Tai nereiškia, kad Kauno simfoninis orkestras ko nors neparuošė. Muzikantų profesionalumo lygis ir meistriškumas jokių abejonių nekelia. Tačiau įgarsintas koncertas turi tam tikrą specifiką. Atrodo, kad orkestras ne visuomet galėjo gerai girdėti save, arba kartais garso lygis scenoje buvo tiesiog per aukštas, ir styginiai, priversti forsuoti, suskambėdavo ne visai idealiu unisonu. Dėl to šiek tiek apmaudu, nes norėjosi didžiuotis, riesti nosį ir vėliau girtis visam pasauliui, kad Kaune orkestras skamba lyg iš Holivudo.

Kad neskambėtų kaip iš Holivudo, truputį pasistengė ir „Combo“. Prieš keliolika metų, tik pradėjusi rašyti recenzijas, kas antrą (o kartais ir kiekvieną) jų aš vis turėdavau papildyti pastabomis apie įgarsinimą. Laikas bėga, garso režisierių skonis nesikeičia. Vėlgi, projektas buvo labai sudėtingas įgarsinimo atžvilgiu, ir norisi džiaugtis, kad girdėjome puikų balansą tarp vokalo ir instrumentinių partijų. „No Love Dying“ nedidelis garso brokas buvo susijęs, tikėtina, su kažkokiu technikos „gliuku“, kuris truko labai trumpai. Tačiau per visą koncertą badė ausis pavienių instrumentų garso lygio perdozavimas: tai būgnų („Concorde“), tai vargonų, tai fortepijono (visą koncertą). Ch. Crawfordas – anaiptol ne klaviatūros glostytojas, bet įgarsinimas jam suteikė itin šaižų, aštrų ir grubų, neproporcingą skambėjimą. Patalpos dydis tokio „sprendimo“ niekaip nepateisina. Tai tiesiog prasto skonio ir neatidžių ausų rezultatas, kuris nėra atsitiktinis, mat tokia įgarsinimo tendencija girdima reguliariai.

Nepaisant tų detalių, kurios sudarė tam tikrą plyšį tarp tobulo pasaulinės žvaigždės pasirodymo vaizdinio ir to, kaip koncertas įvyko realybėje, tai buvo išskirtinis ir magiškas vakaras, kurį dalyvavusieji atmins visą gyvenimą. Nes kai G. Porteris dainuoja – tai neprilygstama! Tai yra unikalus balsas, svarbios išgyventos žinutės, tikri jausmai, tyros autentiškos dainos, kerinčios savo senamadišku jautrumu. Solistas scenoje, simfoninis orkestras, tūkstančiai žmonių, užgniaužę kvapą leidžiasi užburiami didžiulio *crescendo*, skleidžiantis mielai Chaplino melodijai... Trypiančios kojos, šypsenos ir spontaniški šokiai, aidint tokiai pozityviai lygybę teigiančiai dainai „Mr. Holland“... Akimirksni žavus, kodėl gi tu nesustojai? G. Porteris Lietuvoje lankėsi penktą kartą. Nujaučiu, kad norėsime vėl pakartot...

Dirigentas Vilmantas Kaliūnas ir Kauno simfoninis orkestras

Šokio dienoraščiai

Lapkritis ir gruodis

Helmutas Šabasevičius

Spalio 26 d.
„Audros akis“

Šiuolaikinio šokio kūrėjai pastaruoju dešimtmečiu nebenori būti vien menininkai – juos traukia įvairiausių reiškinių tyrimai, kurių rezultatas nebūtinai turi būti kūrinys, apsiribojantis estetinės programos įgyvendinimu. Su vienu tokių spektaklių-tyrimų supažindino Šeiko šokio teatras, Vilniuje parodęs spektaklį „Audros akis“. Kaip tvirtinama pristatyme, prancūzų choreografas Rachidas Ouramdane'as „tyrinėja universalius chaoso ir tvarkos dėsnius“, tačiau atėjęs į „Menų spaustuvės“ Juodąją salę stebi ne tyrimą, bet spektaklį, turintį apgalvotą choreografinę formą, modeliuojamą tam tikroje laiko atkarpoje, kurią apibrėžia Jeano-Baptiste'o Julieno muzika. Šeiko trupės šokėjai – asmenybės, beveik visi patys kuria (ar tiria), visi skirtingos faktūros ir plastikos, o spektaklio forma – viena po kitos einančios apgalvotos choreografinės struktūros iš judesių, šuolių, sukinių. Todėl stebint spektaklį norėjosi daugiau atlikimo tikslumo ir tolygiau perteikiamų šokio pavidalų, kurie skleistų šį tą daugiau nei fizines pastangas. Nors kūrinio aprašyme choreografas apsidraudė žodžiu „chaosas“, žadėta hipnotinė būsena neaplankė: pristigo netikėto, nustebinančio gaivalo, kurio galėtum tikėtis iš susidūrimo su audros akimi.

Lapkričio 10 d.
„Nematomi“

Trys „Audros akyje“ sukęsi šokėjai po poros savaičių įsikūnijo į „Nematomus“ – Manto Černecko šokio spektaklį paaugliams, rodytą „Menų spaustuvėje“ dienos metu. Jau kuris laikas menininkai diferencijuoja savo kūrinius, nurodydami tikslinių grupių amžiaus ribas. Jeigu jau į jas nebepatenki, neturėtum nusiminti, jei spektaklis nebesujaudina, nors vis dėlto būtent sukeltų jausmų intensyvumu dažniausiai matuojame meno kūrinio poveikį. Spektaklio pabaigoje surengtas susitikimas su choreografu praskleidė kūrybinio proceso užkulisius ir kai ką paaiškino apie sumanymą. Spektaklis šiek tiek stereotipizuoja paauglius, rodydamas jų „kietą“, per didelių drabužių su gobtuvais suformuotą išvaizdą ir po ja slypinčias margas spalvotas vaikiškas pižamas, norą susitapatinti su kompiuteriniuose žaidimuose egzistuojančiais superherojais. Tokių spektaklių prasmę labiausiai lemia užsimezgęs kontaktas su adresatais, tačiau pasirodė, kad tiek režisūrinė, tiek choreografinė „Nematomų“ forma dar galėtų būti šlifuojama, ieškant tikslesnių judesio ir vaidybos (kuri atrodo šiek tiek mėgėjiška ir utriruota), kūrybos ir jos iliustravimo santykių.

Lapkričio 25, 26 d.
„Korsaras“

Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro repertuaro puošmena – Adolphe'o Adamo baletas „Korsaras“ – sulaukė naujos herojų poros: Konradą pirmą kartą šoko Jonas Laucius, jo mylimąją Medorą – Marija Kastorina. Tai dideli, baleto solistų biografiją esmingai praturtinantys vaidmenys. Taip susiklostė, kad šokėjai turėjo galimybę juos atlikti du vakarus iš eilės, ir antrajame spektaklyje jautėsi labiau užtikrintai, kur kas laisviau. Nuo pat premjerinių spektaklių „Korsare“ šokęs Lankadamą, Laucius naujajam savo herojui pritaikė buvusiojo veržlumą ir jėgą, o šiuos ryžtingus bruožus papildė santūriais romantinio herojaus, įsimylėjėlio štrichais. Jo Konradas jausmais nesitaškė, o vyriškame šokyje tai visada imponuoja. Mizanscenose Lauciaus gestai buvo raiškūs, duetuose jis rodė užtektinai dėmesio partnerei, variacijos – ryškios, ginčo scenos su korsarais ir grumtynės su Birbantu pulsavo įtikinamu, bet neperspaustu įniršiu. Kastorina, iki šiol matyta odaliskų *pas de trois*, šoko sklandžiai, tvirtai ir grakščiai. Lapkričio 25 d. Birbanto vaidmenį pirmą kartą atliko Zsoltas Kovácsas, šiame sezone vis dažniau pastebimas artistas, kurio šokis traukia dėmesį temperamentu ir plastiškumu. Jis šoka susikaupęs, mėgaudamasis kiekviena buvimo scenoje akimirka, ir tai nelieka neįvertinta žiūrovų. Neabejotina, kad netolimoje ateityje jo Birbantas įgaus ir šiam vaidmeniui reikalingų klastūno atspalvių, kuriuos akcentuoja lapkričio 26 d. Birbantą vaidinęs Mantas Daraškevičius. Odaliskų gretas šioje „Korsarų“ serijoje papildė tiksliai ir grakščiai šokusios Marine Pontarlier ir Emilija Šumacherytė, buvo smagu stebėti ypač artistiškai Laimio Rosleko kuriamą Pašos Saido paveikslą.

Lapkričio 27 d.
„Jūra“

Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos jubiliejus, pernai sustabdytas pandemijos, šiemet užliejo galinga M.K. Čiurlionio ir Anželikos Cholinos „Jūros“ banga. Po įdomios, staigmenų kupinos muzikinės pirmosios dalies (ypač įsiminė išradingas Camille'io Saint-Saënso „Rondo capriccioso“ su Augusto Būrės marimbos solo) nustebino ir nudžiugino monumentali choreografinė poema, kurios vaizdiniai pavidalai rezonavo su jausminiais proveržiais pulsuojančiu Čiurlionio muzikos pasauliu. Pastaraisiais metais dažniausiai kūrusi siužetinius spektaklius, choreografė ir šiam savo darbui suteikė vos vos pastebimą naratyvą, kuris asocijuojasi su žemės ir jūros – moters ir vyro – Eglės ir Žilvino – meilės tema. Vien šviesa kuriamas scenovaizdis (šviesų dailininkas Eugenijus Sabaliauskas) sukūrė abstrahuotą pajūrio atmosferą, o švytintis saulės diskas atgaivino jausmus, patiriamus saulės ir jūros didybės akivaizdoje. Olgos Filatovos-Kontrimienės kostiumai – mėlyni triko, šokėjų plaukus dengiančios kūno spalvos kepuraitės – padėjo perteikti choreografinių minčių kaitą lyg nesustabdomai banguojantį, purslotą, tai ramų, tai veržliai audringą jūros paviršių. Laikino žmogaus ir amžinos jūros susitikimo metu kylančius jausmus perteikė solistų, dvyliktos klasės moksleivės Noros Straukaitės ir LNOBT artisto Jono Lauciaus, duetai, bet labiausiai – su pavydėtinu muzikalumu sukurta masinių scenų choreografija, kurios kai kurie fragmentai, iš paprasčiausių kūliavirsčių sumodeliuotos bangos, nepaprastai kūrybiškai ir tiksliai perteikė Čiurlionio muzikoje pajaustą ir išreikštą jūros stichijos galią ir grožį.

Gruodžio 1 d.
„Nematomas šokis“

Po Černecko „Nematomų“ įdomu buvo pažiūrėti Vyčio Jankausko „Nematomą šokį“. Jis vyko Nacionalinėje dailės galerijoje, kuri pastaraisiais metais vis dažniau atsiveria šiuolaikinio šokio kūrėjams. Pasirinkęs savo kūriniui performatyvaus šokio vyksmo formą, į susirinkusius žiūrovus choreografas kreipėsi iš televizoriaus ekrano, samprotaudamas apie šokio kūrinio būtį ir tapatybę. Atlikėjai – Lietuvos šiuolaikinio šokio srityje puikiai žinomos asmenybės, choreografai, pedagogai Giedrė Kirkilytė, Lina Puodžiukaitė ir Andrius Katinas – erdvę pripildė santūraus judesio ženklų ir savo sukauptos patirties, kurią atspindėjo ori jų laikysena ir pasitikėjimas savimi kaip šiuolaikinio šokio meno profesionalais. Kūrinys adresuotas tiems, kurie patys sau yra uždavę Jankausko vardijamus klausimus ir galbūt kiekvienas truputį kitaip į juos atsakę, kurie seka choreografo veiklą, žino, kas yra jo spektaklis „Liepsnos virš šaltojo kalno“, kurio būtis „Nematomame šokyje“ išskaidyta į kelis fizinius, vizualinius, memorialinus aspektus. 2011 m. sukurtas spektaklis gyvuoja premjeroje dalyvavusios Kirklytės, atnaujintame spektaklyje šokusios Puodžiukaitės ir šiame konkrečiame projekte dalyvaujančio Katino kūnuose, dailininkės Jolandos Imbrasienės kostiumuose, vaizdo įraše, kuris vyksta (ir gali be galo daug kartų vykti) kompiuterio monitoriuje, rodomame žiūrovams. Supinant šokio būtąjį kartinį, būtąjį dažninį, esamąjį ir būsimąjį laikus, pavyko įtikinti, kad šokis, nors ir nematomas, egzistuoja.

Jonas Laucius ir Nora Straukaitė spektaklyje „Jūra“ M. Aleksos nuotr.

Gruodžio 7 d.
„Prarasti / Namai toli nuo namų“

Šokio teatras „Aura“ netrukus po premjerų Kaune savo naujausius darbus pristato ir Vilniuje. Spektaklis „Prarasti / Namai toli nuo namų“, sukurtas prancūzų choreografės Karine Ponties, paskatino ne tik pasidomėti pačios choreografės darbais, bet ir pasidžiaugti artistiniu „Auros“ potencialu. Aštuonių šokėjų padedama, choreografė sukūrė įdomią parabolę apie klajūnus ir namų ilgesį. Vienas po kito scenoje pasirodantys artistai spektaklio temą plėtoja pamažu, kiekvienas vis kitaip, su savo istorija ir sukaupta patirtimi. Kurį laiką atrodė, kad krepšiai – pernelyg iliustratyvus klajūno simbolis, kartais net trukdantis judesiams, tačiau asociacijų laukas ėmė lengviau ir laisviau skleistis pasirodžius merginai su kelioniniu ratukiniu lagaminu, iš kurio kyšojo gyvo „bagažo“ galva. Scenos gilumoje dešinėje sumontuojama palapinė – vienintelis scenografinis objektas, savo trapia būtimi įvaizdinantis namų abstrakciją. Choreografinis spektaklio audinys šokėjų pastangomis pynėsi sklandžiai ir lengvai, formuojant išradingas scenas, lipdant atskirų personažų paveikslus iš kiekvienam būdingos vis kitokios fizinės plastikos, ilgainiui iš individualybių suformuojant bendrybėmis grįstą dabartį. Pasirodę vienas paskui kitą, šokėjai sceną paliko taip pat paeiliui – atsisveikindami, glėbesčiuodamiesi, vieni greičiau, kiti neskubėdami, lyg mėgindami kuo ilgiau išsaugoti tą bendrystės jausmą, kurį galima pavadinti namais toli nuo namų. Šis jausmas spektaklio pabaigoje taikliai ir paveikiai perteiktas į viršų kilsteltoje palapinėje įsižiebusia blausia ir jaukia šviesa.

Scena iš spektaklio „Prarasti / Namai toli nuo namų“ V. Sulinsko („VytisFoto“) nuotr.

Gruodžio 10, 11 d.
„Don Kichotas“

Pirmasis iš dviejų Ludwigo Minkaus baleto „Don Kichotas“ spektaklių buvo skirtas baleto solisto Voldemaro Chlebinsko jubiliejui ir paskatino prisiminti Lietuvos baleto istorijos lobyne saugomus XX a. paskutiniais dešimtmečiais jo sukurtus vaidmenis, tarp kurių iki šiol žaižaruoja Espada, degančiu žvilgsniu ir išdidžiu rankos mostu vedantis pirmyn toreadorų gretą, kurią vejasi besiplaikstančių raudonų apsiaustų bangos. Jubiliejiniame spektaklyje, taip pat ir kitą vakarą, šį vaidmenį atliko Zsoltas Kovácsas. Išraiškingais, lakiais ir sklandžiais judesiais jis sukūrė patrauklų išdidžią ir valdingą Olgos Konošenko Mersedes aistringai įsimylėjusio matadoro paveikslą, kuris beveik nesuteikė jai progų pavyduliauti, mandagiai, bet santūriai kalbindamas šventėje dalyvaujančias merginas. Gruodžio 10 d. Kitri šoko Haruka Ohno, iš visų jos epizodų labiausiai įsiminė trapi *Grand pas* variacija. Gruodžio 11 d. šį vaidmenį pirmą kartą atliko Anastasija Čumakova, prisodrinusi jį grakščiu, išraiškingu šokiu, įdomiomis vaidybinėmis detalėmis, žavingomis artistinėmis reakcijomis į kitus personažus. Pagrindinės solistės statusą ji pateisino net reveransais spektakliui pasibaigus – žemai lenkdamasi dėkojo už šventišką spektaklį ir partneriui, ir visai baleto trupei. Abu vakarus Bazilį šokęs Genadijus Žukovskis įspūdį padarė ne tiek rizikingais ir efektingais šuoliais, kiek tiksliais, muzikines frazes plastiškai užpildančiais sukiniais ir natūralia vaidyba.

Nukelta į 5 psl.

Geri draugai ant medžių neauga

Sigito Mickio operos vaikams „Mamulė Mū“ premjera Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre

Brigita Jurkonytė

„Nepasakysiu nieko naujo – tai žinoma nuo seno: geri draugai ant medžių neauga, bet... kartais ten gyvena. Tai jei įsiropšt į medį gali, kodėl kartais draugą aplankyt pamiršti?“ – tokį priekaištą Varna išsako savo draugei karvei Mamulei Mū, kuri, savarankiškai išmokusi laipioti po medžius ir kalnus, pamiršta pasisvečiuoti medyje įsikūrusios Varnos namuose. Bet ar Mamulė Mū nusipelnė tokios kritikos? Juk ji peržengė savąją prigimtį ir iš meilės draugei Varnai atliko karvėms nebūdingus laipiojimo manevrus... Šie pamąstymai apie skirtingos išvaizdos ir prigimties gyvūnų draugystę, tarp žemės ir dangaus nutiestą jų istorijos kelią aptariami kompozitoriaus Sigito Mickio vienaveiksmėje operoje vaikams „Mamulė Mū“, kurios premjera įvyko gruodžio 5 d. Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre (teko pamatyti vieną atlikėjų sudėtį, tad ją ir aptarsiu).

Aistė Miknytė (Mamulė Mū), Edmundas Seilius (Varna) M. Aleksos nuotr.

Premjeros nuotaikas lydėjo ir kūrybos užduotys – vos kelios dienos prieš pirmuosius pasirodymus sostinės vaikai kartu su knygų iliustratore Inga Dagile teatro surengtose kūrybinėse dirbtuvėse iš senų afišų karpė savo įsivaizduojamas karves ir varnas.

Tai buvo puiki proga ne tik pasivaikščioti po mažai pažįstamas Operos ir baleto teatro scenografų dirbtuves, bet ir atskleisti, kaip savaip dabartinių vaikų akys regi ir kuria švedų autorės Jujjos Wieslander knygos herojų Varnos ir karvės Mamulės Mū paveikslus. Vaikų iškarpyti nauji personažai buvo kitoniški ir netradiciniai – panašų kitonišką braižą pamatyti teko pačioje operoje, dailininkės Alisos Rūtos Stravinskaitės kostiumuose. Čia Varna neturėjo ilgo snapo, o Mamulė Mū – karvėms būdingų juodų dėmių, visur dominavo pilki atspalviai ir abstraktūs siluetai. Ne vien kostiumai išsiskyrė minimalizmu. Tos pačios dailininkės scenografija, Miko Žukausko vaizdo projekcijos bei Agnės Ambrozaitytės-Šumilės režisūra vadovavosi devizu „mažiau yra daugiau“. Visa tai kontrastingai atliepė įvairiaspalvę ir stilistiškai įdomią Mickio muziką. Iš pradžių girdėjosi tarsi po György Ligeti įtakos sparnu gimę modernūs sąskambiai mažyčio orkestro partijose (dirigentas Modestas Barkauskas ir LNOBT muzikantai), vokalistų Edmundo Seiliaus (Varna), Aistės Miknytės (Mamulė Mū) kalbinis dainavimas-deklamacija, vėliau suskambo džiazo stiliui artima harmonija ar *quasi* operinės pagrindinių personažų arijos, ryškiausiai atsiskleidusios Mamulei Mū pasiekus kalno viršūnę, apdainuojant gamtos grožį, arba savo tvarte atliekant Varną erzinančią lyrinę lopšinę.

Siekiant mažiesiems žiūrovams aiškiai atskleisti J. Wieslander knygoje pasakojamas situacijas (libreto autorius Antanas Šimkus) – karvutės pastangas siekti savo svajonės išmokti laipioti medžiais ir kalnais (deja, Mamulė Mū taip ir neišmoko skraidyti, dėl to buvo nuliūdusi), Varnos kritiką jai prašant pagalbos, kai leidosi iš aukšto medžio („reikėjo anksčiau galvoti, kaip užlipai, taip dabar ir nulipk“), buvo pasitelkti vaizdo projekcijų dailininko M. Žukausko minimalistiškai ekrane judantys vaizdiniai. Projekcijos, neblaškančios vaikų dėmesio ir leidžiančios jį sutelkti į patį siužetą ir kompozitoriaus muzikinę medžiagą, kaitaliojosi lėtai ir išlaikydamos tą pačią ritmiką. Įdomu buvo matyti ir tai, kaip, karvei kylant dviračiu į aukštą kalną, tikrojo dviračio nebuvo regėti – vietoj jo ekrane buvo kuriami vaizdai su įvairiomis kryptimis judančiais dviračių piešiniais.

Operos ir baleto teatre debiutuojanti režisierė A. Ambrozaitytė-Šumilė taip pat siekė konstruktyviai įprasminti siužetą, todėl pačioje scenoje regėjome ne tik mažam ansambliui diriguojantį muzikos vadovą ir dirigentą Modestą Barkauską, bet ir savo batuta mojuojantį Maestro Dabitą – Paulių Prasauską, kuris pynė pagrindinių personažų situacijų istorijas ir pasakojo mažiesiems, kas gi čia vyksta tarp Varnos ir Mamulės Mū.

Komentuodamas scenoje matomas situacijas, kaip antai, pavojingo Mamulės kopimo į medį detales (įdomus režisūrinis sprendimas – medį pavaizduoti iš abiejų pusių nutiestais laiptais), ar įsipynusį draugystės „trikampį“, kai Varna nusprendžia Mamulę Mū laikinai iškeisti į skaniais blyneliais su braškėmis ją pavaišinusią Ūkininkę (Kotryna Chmieliauskaitė), Maestro Dabita mažiesiems padėjo labiau suprasti įvykių seką ir priežastis. O kaip šmaikštu, kai, skambant karvutės lopšinei, Maestro Dabita užmigo scenoje, o staiga pabudęs ir suskubęs tęsti operą pamiršo taisyklingai apsimauti kojines!

Atstumta ir Ūkininkės, Varna nusprendžia grįžti į senuosius savo namus. Mamulė Mū, siekdama pralinksminti draugę, griebia dviratį ir iškeliauja pas ją. Varnos namuose Mamulė Mū pastebi ant sienos kabančią savo fotografiją ir išgirsta prisipažinimą, kad ji ir yra pati geriausia skraiduolės draugė. Bet staiga įlūžus šakai (laimei, viskas baigiasi laimingai) karvutė skuba lipti iš medžio žemyn. Linksmai dainuodama dainelę, ji grįžta į tvartą.

Pasibaigus spektakliui, paskutinė daina išties dar ilgai skambėjo vaikų ir net suaugusių žiūrovų mintyse. Matyt, įtakos turėjo ne tik įtaigi ir žaisminga Mickio muzika, bet ir skambūs operos dainelių tekstų autorės Agnės Sunklodaitės žodžiai.

„Mamulė Mū“ – jau antroji šį rudenį Nacionaliniame operos ir baleto teatre pasirodžiusi opera vaikams. Rugsėjį buvo pristatytas kompozitoriaus Davido Sebbos spektaklis visai šeimai „Alisa stebuklų šalyje“. Kartu su pastatymo režisieriumi Gadu Schechteriu spektaklio kostiumų dailininkė Marta Vosyliūtė nusprendė, kad veiksmo vieta taps vaikų žaidimų aikštelė, kurioje po pamokų susitinka mokinukai. Lyginant su pilkiems ir pasteliniams atspalviams pirmenybę teikiančia „Mamule Mū“, „Alisa“ tiesiog sproginėjo spalvų lavinomis ir atrodė tikras šviesų „kokteilis“. Buvo ir bendrų vardiklių, siejančių šias abi operas vaikams – muzikantų iškėlimas į sceną kaip personažų, kai ansamblis ir dirigentas atlieka muziką ne įprastoje orkestro duobėje, o pačioje scenoje, taip labiau padėdamas aktoriams ir solistams įprasminti siužetą.

Vertinant Mickio operos „Mamulė Mū“ premjerą, teko prisiminti 2015 m. LNOBT matytą (ir šio laikraščio puslapiuose recenzuotą) to paties autoriaus opusą vaikams „Zuikis Puikis“. Jis buvo pastatytas kamerinėje teatro salėje, taip pat priartinant žiūrovus prie muzikantų ir personažų ne tik kompaktišku erdvės išnaudojimu, bet ir gyva atlikėjų komunikacija su vaikais. Nepaisant didesnės scenos, artimas bendravimas su publika jautėsi ir „Mamulės Mū“ operoje. Beje, ji sukurta 2009 m. NOA festivalio užsakymu, o pirmoji spektaklio versija labiau priminė muzikinį-vaidybinį etiudą.

Tikiu, kad savo istorijos šmaikštumu, linksma komunikacija su žiūrovais ir gaivališku muzikos skambesiu „Mamulė Mū“ ir toliau džiugins mažuosius visą likusią žiemą!

Atkelta iš 4 psl.

Kitri ir Bazilio draugus su nuotaika šoko Karolina Matačinaitė, Jeronimas Krivickas, taip pat Emilija Šumacherytė ir Victoras Coffy, kurie šias partijas atliko pirmą kartą. Labai gerą įspūdį padarė čigonų paveikslas, kuriame kaip solistės debiutavo Vilija Montrimaitė (12-10) ir Miryam Roca Cruz (12-11), gaivališka aistra pulsuojančius jų paveikslus padėjo atskleisti Jauno čigono partijas atlikę Danielis Dolanas ir Mantas Daraškevičius. Don Kichoto sapno paveiksle dominavo žavingas Amūras: pirmajame spektaklyje jį šoko Julija Turkina, antrajame – Jade Longley (tai buvo šokėjos debiutinis pasirodymas).

Zsoltas Kovácsas balete „Korsaras“ M. Aleksos nuotr.

Tokiuose spektakliuose kaip „Don Kichotas“ reikšmingi mininiai vaidmenys, be kurių spektaklis netektų didelės dalies komizmo. Manieringojo Gamašo vaidmenį, negailėdamas groteskiškų spalvų, pirmą kartą atliko Lorenzo Epifani (12-10), kitą vakarą juokingose situacijose, į kurias patenka šis personažas, maudėsi Voicechas Žuromskas. (Abu artistai pasikeisdami atliko ir Smuklininko padėjėjo vaidmenį, praturtindami vaidybinį spektaklio audinį gyvomis improvizacijomis.) Daug žiūrovų simpatijų pelnė Igorio Zaripovo kuriamas smuklininkas Lorencas, džiuginantis gyvomis reakcijomis ir vaidybos išradingumu, žvitrus Tomo Ceizario Sanča Pansa, Gedimino Švendravičiaus Don Kichotas (šį vaidmenį artistas atliko pirmą kartą ir sukūrė ryškų, kiek šaržuotą po savo vizijas žirgliojančio keistuolio hidalgo paveikslą). Nors trečiojo veiksmo pradžioje buvo galima pasigesti vaikų šokio, Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyriaus indėlis į „Don Kichoto“ struktūrą išliko svarbus – antrame veiksme moksleiviai dalyvavo čigonų vežimo teatro spektaklyje, Don Kichoto košmarų scenoje atliko vadinamąjį serpentinų šokį, o sapne sudarė žavingą Amūro palydą.

Gruodžio 12 d.
„Kai atbunda žaislai“

Pernai Kalėdas iš vaikų negailestingai pavogė pandemija, tad šiais metais stengiamasi, kad šventinė nuotaika juos lydėtų kuo ilgiau. Neli Beliakaitės Baltijos baleto akademija Šokio teatre pristatė kalėdinį spektaklį „Kai atbunda žaislai“ – naują kompozitorės Silvijos Miliūnaitės-Bliūdžiuvienės ir choreografės Agnės Steponkevičiūtės darbą apie svarbias ir amžina tiesas, kurias, pamirštas tikrovėje, padeda prisiminti sapnai. Nepretenzingas, lengvai suvokiamas spektaklis sukurtas pasitelkiant gestus ir nesudėtingą, mokiniams įveikiamą šokio plastiką, animuotas vaizdo projekcijas bei sapno atmosferą ryškinantį šviesų dizainą. Iš mažiau nei valandą trukusio spektaklio įsiminė išradingas laikrodžio rodyklės ir valandų šokis, taip pat plastiška juodų kačių grupė. Pasibaigus didaktiškam spektakliui mažąsias šokėjas aplankė ilgakasė Snieguolė ir Kalėdų Senelis.

„Versmė“: Lietuva – Suomija

Šiuolaikinės dramaturgijos festivalis LNDT (II dalis)

Aistė Šivytė

Teksto apie šiuolaikinės dramaturgijos festivalį „Versmė“ tęsinyje – apie tris suomių pjesių skaitymus. Pirmoje Tuomo Timoneno pjesėje „Skundęsis dėl triukšmo subadytas peiliu“ (rež. Ieva Kaniušaitė) matome autoriaus bendravardį Tuomą (Džiugas Gvozdinskas), kuris, tėvams pardavus jo vaikystės namus, atsikrausto gyventi į daugiabutį. Naujas, savarankiškas gyvenimas teoriškai skamba puikiai, tačiau jau nuo pirmų akimirkų ramiai gyventi nesiseka: vaikinas nuolat sulaukia nesibaigiančių priekaištų, yra įstumiamas į absurdiškas, kurioziškas situacijas. Viso to kaltininkai – būrys kaimynų, uždaro daugiabučio pasaulio neurotikų. Namo bendrijos moterų komitetas kaltina Tuomą, kad jo bute įtartinai tylu, o neilgai trukus – pernelyg triukšminga, ūkvedys su žmona krauna jam atsakomybę už ankstesnio šeimininko netaisytus buto defektus, kaimynai nevengia naujakuriui išsakyti visų susikaupusių konspiracijos teorijų, pavyzdžiui, kaip kažkoks *incognito* kauke prisidengęs kaimynas gali kasdien po valandą skalbti? Tuomo būtis šiame sukežusiame daugiabutyje kuo toliau, tuo aštriau perveriama kvailų, siutą varančių kaimynų pastabų ir reikalavimų, nuo kurių nesaugo net buto sienos.

Absurdiško daugiabučio fone matome lygiai tokį pat absurdišką tėvo ir sūnaus santykių vaizdą. Jųdviejų pokalbiai labiau primena į skirtingas puses lekiančius monologus negu visavertį dialogą. Ateidamas pas sūnų į svečius Tėvas (Arūnas Sakalauskas) atsineša ne tik savo nepriklausomas monologo temas, bet ir kavos bei sumuštinių. Nors pjesė juokinga, o vaizduojamos situacijos labiau šmaikščiai kurioziškos negu tragiškos, po jų komišku fasadu slypi vaikystės namų, savo šaknų praradimo širdgėla ir bergždžias bandymas rasti ramybę erzelio pilname daugiabutyje, kuriame, rodos, neturi teisės į autonomišką gyvenimą.

Pjesėje gausu veikėjų (ją skaito net šešiolika aktorių), bet ji nėra paini – veiksmas plėtojasi trumpais epizodais, situacijomis. Joms atliepia ir Mariaus Nekrošiaus scenografija: ilgo stalo priekyje stovi senas televizorius, rodantis scenų pavadinimus, o gale iškilęs daugiabučio maketas įsižiebiančiais langais iliustruoja, kurių butų gyventojai kalba.

Mikos Myllyaho „Garažas“ (rež. Motiejus Ivanauskas) buvo vienas paprasčiausių, minimalistiškiausių festivalio skaitymų. Žiūrovus pasitiko stalas, ekranas ir du aktoriai – Vytautas Anužis ir Povilas Budrys, vaidinantys nuo vaikystės pažįstamus draugus – Jalmarį ir Olavį. Tiesa, tą vakarą veikėjus pasirinkta sulietuvinti, tad jie tapo Edvardu Balkūnu ir Kazimieru Baikščiu. Budrio Edvardas, nuo pareigų nušalintas mokyklos direktorius, dirba Kazimiero garaže. Vyrus užklumpa žinia apie gresiantį garažo bankrotą, tad jie griebiasi šiais laikais įprasto sprendimo – „YouTube“ platformoje pradeda kurti vaizdo įrašus, tikėdamiesi, kad pasiseks išpopuliarinti save bei savo verslą ir pritraukti naujų klientų.

Garažo gelbėjimo misija ir vaizdo įrašų kūrimas sudaro sąlygas iškilti senoms Edvardo ir Kazimiero nuoskaudoms bei nesutarimams, pagaliau išsakyti per daugelį metų draugystės (pasirodo, ne tokios ir neišskiriamos) susikaupusius jausmus, užgniaužtą pyktį. Juokingi, negrabūs bandymai sukurti vaizdo įrašą nejučia virsta ilgais konfliktais, nevaldomu noru galų gale pasisakyti, nė nepagalvojus išjungti kameros. Tad ši emocinė detoksikacija ne tik suraišioja visus taip ilgai buvusius palaidus jų tarpusavio santykių mazgelius, bet ir pritraukia nemažai klientų, kuriuos sudomina du apie praeities skaudulius prie automobilio variklio rėkaujantys vyrai.

Šiame skaityme buvo smagu stebėti dviejų aktorių meistrystę, kai tekstas atgyja ne dėl gudrios scenografijos, kostiumų ar garso takelio, o paties skaitančiojo pastangomis. Nors vienintelė papildoma aktorių raiškos priemonė – bendravimas su į juos nukreipta kameros akimi, į atmintį vis dėlto įsiprašo benzino ir tepalų kvapas, beviltiško laužo rūdys, įrankiais nukabinėtos sienos ir tarp jų siaučiantys, apsižodžiavimais juoką provokuojantys draugai. Galiausiai savotiškai džiugu, kad pjesėje nesulaukiame įprasto *happy end'o* – garažas išgelbėjamas, bet draugai pasuka skirtingais kelias. Lyg pagaliau išsprendę viską, kas taip ilgai nedavė ramybės, suprato, kad išties jau seniai nebeturi nuoširdaus noro bičiuliautis.

Festivalį užbaigė Elli Salo pjesės „Alina“ skaitymas (rež. Laura Kutkaitė). Pjesės centre – į priklausomybę nuo narkotikų įklimpęs Emilis (Saulius Ambrozaitis) ir iš

D. Matvejevo nuotr.

Scena iš pjesės „Skundęsis dėl triukšmo subadytas peiliu“ skaitymo

paskutiniųjų juo besirūpinanti sesuo Alina (Aistė Zabotkaitė). Visada šypsodamasi ir kalbėdama meiliu tonu, ji įtikinėja brolį ką nors suvalgyti, atkakliai jo vieno neišleidžia iš namų, o nepasisekus kantriai kalbasi su pareigūnais, kai šie parveža jį apdujusį. Ši pjesė – tai begalinės sesers meilės susidūrimo su nepajudinama brolio priklausomybės siena tragedija. Mergina negali nemylėti to, ką mylėti yra sunku ar sudėtinga, ir nors puikiai tai suvokia, negali pasikeisti. Pamačiusi sniege gulintį praeivį, ji lekia padėti, o floristikos salone išsirenka apvytusią, sunkiai prižiūrimą ir retai žydinčią mirtą. Tik kai mergina atsiduria tarp savo draugų, išvystame, kiek kainuoja jos meilė: prieš Emilį spindinti pozityvumu, draugų akivaizdoje ji pati virsta broliu – išsiblaškiusiu, apatišku, suvargusiu.

Fragmentišku dėstymu, trumpomis, mažakalbėmis scenelėmis ir slegiančia, beviltiška atmosfera pjesė stipriai primena Sarah Kane kūrinus („Fedros meilę“ režisierė neseniai pastatė Oskaro Koršunovo teatre). Būtent šiame skaityme buvo įdomu stebėti, kaip tekstas atliekamas, kaip įspūdingai vaidina aktorių balsai: sunkiai apsiverčiančiu liežuviu bandomi išrėkti keiksmai, gerklėje stringantys, lyg pykinantys žodžių skiemenys, nepaaiškinamai šiurpus Emilio plūdimasis ir beviltiškas Alinos riksmas – visa tai privertė prisiminti, kad teatre vis dėlto egzistuoja momentai, kai neįmanoma atsitolinti nuo veiksmo ir nejučia imi norėti, jog veikėjai bent ateinančią valandą daugiau nesipyktų. Kai net ir puikiai suvokiant kiekvieną tobulos teatro iliuzijos detalę, ji nenustoja veikti.

Gera buvo pagaliau vėl praverti Nacionalinio dramos teatro duris ir per šią nepilną savaitę išgirsti pjeses, iš kurių tikrai ne vieną norėtųsi išvysti pastatytą. Kartu tai buvo savotiška lėta ekskursija po atsinaujinusį teatrą: kaip didelėje žaidimų aikštelėje kiekvienas skaitymas apgyvendino vis kitą teatro kampelį – nuo fojė ar kavinės iki vietų, kurias per įprasto spektaklio pertrauką dažniausiai praeiname.

Žiūrint į tamsą

Lora Juodkaitė spektaklyje „Tamsoje mes matome geriau“ Paryžiuje

Ignas Zalieckas

„Teatras ir scena, perpildyta fanfarų, putų ir netikro kraujo, arba neprieinamas, abstraktus minimalizmas, o gal futurizmas?“ Galima vardyti ir vardyti tokius po spektaklių dažnai girdimus neigiamus komentarus, pasipiktinimo šūksnius ar dūsavimus bei šventės patirties ilgesį. Deja, dažnai teatre tenka sulaukti būtent to, tačiau šįkart pasirodymas vyko kitaip.

Nacionaliniame Šajo (*Chaillot*) šokio teatre Paryžiuje spalio 26 d. parodytas per karantiną šokėjos Loros Juodkaitės, choreografo Rachido Ouramdane'o ir šamanės Céline Dartanian sukurtas spektaklis „Tamsoje mes matome geriau“ („Dans le noir on voit mieux“) – tai „L'ADN Dance Living Lab“ projektas. Kol teatrai buvo uždaryti, kūrinys, kaip ir daugelis kitų šokio darbų, buvo pritaikytas videoplatformoms ir, reikia pripažinti, net ir tokioje erdvėje sugebėjo atliepti laiko permainas ir šviesos paieškas. Pirmą kartą gyvai parodyta spektaklio versija nenuvylė – Juodkaitė nenutolo nuo savo idėjų branduolio.

Visa ko pradžia ir pabaiga – sukinys. Šis judesys, anot Juodkaitės, nėra jos pasirinkimas, ji su juo gimė ir, kiek save atsimena, – sukasi. Savo skambesiu prancūziškas žodis *la giration* („sukinys“) judesiui suteikia dar paslaptingesnę, mistiškesnę nuotaiką, bet tai tik žodis, negalintis atskleisti tikrojo šio judesio slėpinio, jį gali atverti tik atlikėja. Per spektaklį Juodkaitė juda ratu aplink sceną, tarsi save keičianti ir kurianti skulptūra. Estetiškai ir ritmiškai kuriamas atsikartojimas, kaip reta, scenoje leidžia į tą patį objektą pažvelgti keletą kartų ir matyti jį vis kitaip, priklausomai nuo asmeninės būsenos. Čia įgalinamas požiūris į šokį kaip į paveikslą, kuris yra vienoks, pradėjus jį stebėti, ir visiškai kitoks, nuo jo atsitraukus, tačiau choreografija neleidžia per ilgai užtrukti prie vienos figūros kompozicijos ir panirti į subjektyvizmą bei savianalizę. Spektaklyje taip pat parodomas gamtiškas, o ne urbanistinis, tik poza apsiribojantis požiūris į meditaciją ir transą. Sukinys įžemina, paversdamas kūrinį pasivaikščiojimu po skulptūrų parką, laukiant, kol prieš akis tuoj atsivers kas nors didelio. Kas?

Lora Juodkaitė šokio filme „Tamsoje mes matome geriau“

„L'ADN Dance Living Lab“ nuotr.

Prieš bandant atsakyti į užduotą klausimą reikia pažvelgti į patį sukinį, išdrįsti komentuoti šį dvasios slėpinį. Judesio pasakojimas apima erdvę nuo buities iki kūno simetrijos ir proporcijų analizės; nuo priešistorinio dvasių pasaulio iki Renesanso. Pirmoje spektaklio dalyje sukinys stabiliai atliekamas kiek uždaresne kūno pozicija, priešinantis bet kokiai išorinei įtakai, net šamanės pasakojimui, jos išpažinčiai, skambančiai kartu su nuotaiką kuriančia muzika. Tekant pasirodymo laikui, šokėjos kuriama figūra veriasi, tarsi bandytų atiduoti besikaupiančią energiją, bet kol kas gana uždarai ir ribotai. Ji yra tamsoje ir neria vis gilyn, kartu su savimi pasiimdama pilną žiūrovų salę.

Nukelta į 7 psl.

Performansas – priemonė pojūčiams aštrinti

Pokalbis su Goda Žukauskaite

Ignas Zalieckas

Šiuolaikinio šokio kūrėja Goda Žukauskaitė šiuo metu gyvena ir dirba Amsterdame. Ji baigė Amsterdamo menų akademiją, yra šokio kompanijų „Kalpanarts“, „Schweigman&“, „Bitter Sweet Dance“ šokėja. Taip pat bendradarbiauja su Nyderlandų ir Lietuvos kūrėjais bei organizacijomis. 2019 m. atliko 33 valandas trunkantį performansą su akmenimis „st.One 33“ ant MO muziejaus laiptų. 2020 m. sukūrė 78 dienų trukmės tiesiogiai transliuojamą performansą „78h. ungrowing grass“. Kaip šokėja šiemet buvo nominuota „Piket Kunstprijzen“ apdovanojimui.

Tavo šokio darbai susiję su gamta. Kas Tau svarbu: ar ekologinės gamtos problemos, ar savo kūno, judesio, gal sielos, kaip gamtos dalies, paieškos?

Gamta man – įkvėpimo šaltinis. Sąmoningai nepasakoju apie ekologiją, apie susijungimą su gamta, po kurio gyvenimas taptų harmoningas; nesu naivi, kad manyčiau, jog taip gali būti. Gyvename per daug margame pasaulyje, kad galėtume visa esybe atsiduoti gamtai, nors tikiu, kad jos stebėjimas ir priėmimas gali pagerinti gyvenimo kokybę ir žmogaus fantaziją, sąmoningumą, sveikatą.

Gyvenu valtyje, esu natūraliai arti gamtos ir per šį laiką pajaučiau, kaip tai paprasta – atsikelti ryte, pamatyti, koks šiandien oras, ir pagal jį susidėlioti dienotvarkę. Tai man primena, kaip gamta gali padėti susivokti, o kurdama performansą remiuosi savo patirtimi ir galiu sukurti žinią ar priminimą žiūrovui. Tik retrospektyviai žvelgdama į savo darbus galiu pastebėti politinę potekstę, nes kūryba man pirmiausia prasideda nuo kūno pajautos.

Keliuose darbuose analizavau sezonų kaitą. Atlikdama juos lauke pastebėjau, kad sezonai pamažu praranda savo kokybę: žiema susimaišo su pavasariu, vasara su rudeniu... (mes nebeatsimename, kas yra žiema, o kas – pavasaris). Nepaisant to, kiekvienas sezonas mums padiktuoja gyvenimo tempą ir tam tikrą rutiną. Tai priklauso nuo saulės patekėjimo ir nusileidimo, mėnulio fazių. Šie aspektai mano darbuose gana svarbūs ir diktuoja veiksmo linijas.

Ne vienas Tavo pasirodymas surengtas už teatrinės erdvės ribų. Ar šokdama lauke, miške jautiesi arčiau savo ieškojimų tikslo, ar tai estetinis pasirinkimas, skirtas žiūrovui ir minties plėtotei?

Erdvė yra viena iš performanso kūrimo bei išraiškos priemonių, kelianti iššūkį išeiti iš komforto zonos, tarkim, šokti gamtoje žiemą. Tai padeda atrasti prigimtines žmogaus kūno savybes, įsijausti į dabartį, išeiti iš sąmonės lauko, atsipalaiduoti. Šokant gamtoje erdvė tampa trimatė, garsas nebėra sukoncentruotas ir einantis iš vieno taško, jis gali sklisti iš neapibrėžtų vietų. Noriu parodyti žiūrovui būdus, kaip galima stebėti ir pajausti aplinką. Performansas man yra priemonė priminti, paaštrinti pojūčius, o gamta padeda šį tikslą pasiekti.

Kaip kūną veikia skirtingos erdvės? Kaip pieva ar miškas jį transformuoja, palyginti su scena?

Gamtoje įgytą patirtį dažnai stengiuosi panaudoti scenoje, įsivaizduodama, kad nėra lubų, kad horizontas tęsiasi iki begalybės. Perspektyvos pokytis padeda fiziškai padidinti kūną. Šokant gamtoje nėra sustojimo – nuolat gaunu naujų impulsų per temperatūrą, garsus. Visiškai atsiriboju nuo minčių, įeinu į žaidimą ir pradedu judėti it gyvūnas, primityviai, pati tuo stebėdamasi. Kūnas įjungiamas kaip antena, į kurią atskrieja skirtingi signalai, tampa beasmenis ir praranda ribotumą.

Goda Žukauskaitė performance „78h. ungrowing grass“ D. Kukytės nuotr.

Ar fiziškumo tyrinėjimas yra bandymas nustatyti žmogaus būseną šiuolaikiniame pasaulyje, ar viltis, kad žmogus ims stebėti save?

Kasdien matau skirtingas socialines situacijas. Jei pastebiu žmogų, nesuvokiantį jį supančios erdvės, tai mane nuliūdina, bet kartu įkvepia sukurti performansą. Užuot bandžiusi spręsti pasaulines problemas, mėginu atsigręžti į save ir suprasti, kur esu, ką jaučiu, kas vyksta. Jei grįžtume arčiau prigimtinio būvio, atsirastų daugiau pagarbos, pagalbos, žaidimo. Matau daug žmonių, kurie nemoka žaisti, iš vienos problemos sukuria tris, keturias. Tai mane įkvepia dar stipriau nagrinėti pojūčių svarbą, tyrinėti gamtą ir sukurti dinamišką aplinką, kurioje žmonės turėtų galimybę prabusti.

Kartais dėl to jaučiuosi lyg ateivis, nes žmonės į aplinką nebereaguoja jautriai ir retai pastebi smulkmenas, o per dieną galima pamatyti tiek nuostabių dalykų! Tarkim, dabar gyvendama laive dažnai matau skirtingas situacijas tarp paukščių ir jos mane įkvepia. Paprasti, gamtiški vaizdiniai sukelia daug emocijų ir suteikia energijos. Tai kūdikio, vaiko mąstysena. Žmonės stebisi, kodėl esu tokia laiminga ir iš kur turiu tiek energijos. Kodėl tokia natūrali ir gyvenimiškai būtina būsena kelia nuostabą? Nesuprantu, kodėl bijoma pripažinti tai, kas mes esame, kodėl dažnai galvojame viena, o darome kita? Kai šoku, noriu būti permatoma.

Kas šiandien Tau yra dialogas tarp žmonių, gamtos, miesto?

Visų pirma tai dalijimasis energija. Viskas priklauso nuo to, ar žmogus yra atviras, ar uždaras. Vesdama seminarus, vien stebėdama, kaip žmonės stovi, matau, ar reikės žmogų atverti, ar nukreipti jį kitur, ar sukurti jam saugią erdvę, o gal mesti iššūkį. Dažnai atlikdama pasirodymus jaučiuosi lyg didžėjė, kuri išplečia ar sutraukia erdvę, sustabdo ar ją paleidžia. Nenoriu ištrinti ar ignoruoti negatyvių dalykų, noriu paimti visą patirtį, erdvėje esančias kokybes ir pajusti, ką galima iš to padaryti per bendravimą ir fiziškumą.

Ar yra autorius, filosofas, į kurį kurdama remiesi?

Neturiu vieno autoriaus, žmogaus, kuriuo sekčiau, bet norėčiau grįžti prie Carloso Castanedos knygų. Jis kalba apie šamano kelionę. Skaitydama jo kūrybą jaučiau, kad ten galiu rasti daug informacijos, kurią galima panaudoti performansui kurti. Tarkim, idėją, kad yra tam tikri realybės sluoksniai, nes šokdama visada galvoju, kaip iš matomos realybės persikeliu į jutiminį sąmoningumą. Naudodamasi skirtingomis realybėmis galiu nustatyti, kiek giliai ir kur eisiu kūrybiniame procese. Knygose jis patvirtino skirtingų erdvių egzistavimą kelionėmis laiku, sapnais ir suteikė man šamanišką požiūrį į aplinką.

Kaip kinta Tavo kūryba: ar ji veda Tave gilyn į kūno analizę, o gal kaip tik ima dominti kitos sritys?

Prieš keletą metų kūryba gimė iš kančios, naštos. Tam perteikti naudojau akmenis, draskiausi, bandžiau išsilaisvinti, nešti save, buvau požeminiame, sunkiame pasaulyje. Per pandemiją pradėjau rengti performansus valtyje ir situacija pakito, kūryba perėjo į žaidimą, nes dėl tuometės tragiškos pasaulio būsenos norėjau įnešti kitokios spalvos ir kitos kokybės. Tada atsirado noras nesureikšminti visko, kas yra aplink, nes dabar viskas pernelyg sureikšminama. Noriu eiti paprastumo link. Gyvenant valtyje jis artimas: norint sušilti reikia įkurti ugnį, norint nusiprausti – šokti į vandenį. Mums nereikia tiek daug, kiek įsivaizduojame. Kita tema – vienišumas. Kilo noras atrasti skirtingų būdų, kad nesijausčiau vieniša, ne tik bendraudama su žmonėmis, bet ir būdama įkvepiančioje aplinkoje.

Dabar noriu į socialinę aplinką sugrąžinti žaidimą. Eiti į miestą, į nepatogias situacijas, dalyvauti diskusijose. Su viena mergina kuriame performansą moteriškumo tema, kuri dabar labai populiari, bet bandome atrasti savo prizmę, kaip apie tai kalbėti. Atsirado sąmoningas suvokimas, kad šioje visuomenėje esu mergina. Anksčiau daug apie tai negalvojau, nes visada atskleisdavau savo vyriškos energijos savybes – stiprybę, nepažeidžiamumą, kovingumą. Paieška vyksta klausiant, kokia yra jutiminė, jausmiška „aš“. Priimu save kaip jautrią, švelnią, emocingą, pažeidžiamą, atvirą, bet stiprią būtybę, atrasdama stiprybę ne per kovą, bet per pojūčius ir atvirumą. Tai veda į savęs, kaip moters, priėmimą ir pristatymą išoriniam pasauliui.

Dėkoju už pokalbį.

Atkelta iš 6 psl.

Juodkaitės plaukai uždengia jos veidą kaip šamano kaukė – tai spektaklio kulminacija, kai pasigirsta frazė: „tamsoje mes matome geriau“ (*dans le noir on voit mieux*). Į tai vedusi minimalistinė spektaklio koncepcija sukuria bendro išgyvenimo pojūtį, kai nebelieka ribos tarp scenos ir žiūrovo. „Realybės“ ir „nerealybės“ sąvokos apsikeičia vietomis – pasak Juodkaitės, dvasios pradas, o ne materializmas ir urbanizmas, tampa realybe. Tik paniręs į dvasiškumą, vidinę tikrovę žmogus gali iš naujo suvokti išorinius vaizdinius, o judesio atsikartojimas leidžia, pabuvus savyje, grįžti prie to, kas vyksta scenoje, ir dar kartą įsitikinti, ar tai, kas matoma, yra tikra ir kaip tai egzistuoja. Pasirodymo ritmiškumas, puikiai apmąstyta trukmė leidžia keliauti ir grįžti, kartu išlaikoma įtampa. Tuo galima džiaugtis palyginus su dabar vis populiarėjančiais keturių, penkių ar šešių valandų spektakliais, negebančiais suteikti erdvės vaizduotei ar išlaikyti įtampos.

Spektaklio tąsą ir ritmą palaiko minimalistinė, nuosekliai intensyvėjanti Jeano-Baptiste'o Julieno muzika. Ji nepalieka vietos eklektikai ir jautriai siejasi su šamanės Dartanian pasakojimu-išpažintimi, o jos ašimi – *axis mundi* – tampa sukinys. Grįžus prie ciklo pradžios, prie mitinės tamsos, atsiskleidžia Didžiojo sprogimo, dvasių, Dievo vaizdiniai ir spektaklio idėja, kad tik iš tamsos gimusioje šviesoje galima pamatyti tikrąjį savo veidą, užčiuopti natūralumą (*manière naturelle*).

Blogai atlikus bent vieną iš spektaklio „Tamsoje mes matome geriau“ elementų, dvidešimties minučių meditacinė kelionė subyrėtų ir virstų chaotišku performansu. Bet taip nenutinka ir to vakaro pasirodymas tampa bendru žiūrovų dvasiniu išgyvenimu, sujungiančiu kūną ir sielą, suteikiančiu galimybę vėl patirti save, savo prigimtį. Telieka tikėtis, kad artimiausiu metu jį bus galima išvysti ir Lietuvoje – trumpam sustoti ir pabūti šokio šventėje.

Vienatvės sapnai

Paroda „O kur žmonės?“ Nacionalinėje dailės galerijoje

Rita Mikučionytė

Viskas prasidėjo beveik prieš metus, kai NDG pakvietė 14–18 metų jaunuolius dalyvauti unikaliame edukaciniame projekte „Kažkoks keistas menas“ ir įgyti parodų kūrimo patirties. Atsižvelgiant į kūrybinių užduočių rezultatus (visi norintieji turėjo sukomponuoti ir nufotografuoti tris – „nuobodų“, „keistą“ ir „įdomų“ – objektus bei aprašyti kompoziciją) buvo atrinkti 25 projekto dalyviai (vėliau du iš jų pasitraukė) iš 13-os įvairių Vilniaus mokyklų. Jaunuoliams buvo pasiūlyta jungtis prie būsimos parodos kuratorių, architektų, dizainerių ir rinkodaros komandų, kurių darbą moderavo projekto sumanytoja NDG edukatorė Eglė Nedzinskaitė, „Keliaujančių architektūros dirbtuvių“ architektės Margarita Kaučikaitė ir Evelina Vasiliauskaitė, leidyklos „Lapas“ dizainerė ir identiteto vystytoja Aurelija Slapšytė, B2B rinkodaros ir komunikacijos profesionalė Salvinija Cibulskienė.

Manau, šis projektas turėjo tvirtas pradžios pozicijas – turiu omeny dar 2015 m. vykusio projekto „Jaunas muziejus“ patirtį. Tąkart iniciatyvinė 9–12 klasių moksleivių (beje, tarp jų buvo tuomet dar moksleivė Aurelija Slapšytė) grupė, kuriai vadovavo menotyrininkė, architektūros kritikė, „Kūrybinių partnerysčių“ dalyvė Rugilė Žadeikytė, sukūrė ir vizualiai apipavidalino edukacinę orientacinę ekskursiją savo bendraamžiams po NDG XX a. dailės ekspoziciją. Kita vertus, NDG nuolat inicijuoja įvairias socialiai angažuotas edukacines veiklas skirtingų amžiaus grupių ir poreikių žmonėms, tad sukaupta išties nemenka įvairiausių užsiėmimų ir ilgalaikių projektų metodika.

Vos atidaryta paroda „O kur žmonės?“ sulaukė išskirtinio žiūrovų dėmesio, žaibiškai pasklido kalbos apie netikėtą jaunų žmonių kolektyvo sėkmę ir įspūdingą ekspozicijos architektūrą. Buvo ypač smalsu, nes žinojau, kad projekte dalyvauja nemaža dalis pažįstamų jaunųjų talentų, besimokančių Nacionalinėje M.K. Čiurlinio menų ir Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklose. Be to, domino projekto dalyvių vedamos edukacinės programos, kurias su jų bendraamžiais taip pat išbandėme.

Pirmiausia parodą „O kur žmonės?“ vertinčiau jos kūrimo eigos požiūriu. Man rūpėjo keli dalykai (pažymėtina, kad projektas prasidėjo karantino ir tęsėsi pandemijos sąlygomis): kokiu ritmu ir intensyvumu dirbo atskiros jaunuolių grupės, kaip visiems kartu sekėsi atrasti bendrus prasminius sumanymo momentus, koks čia moderatorių vaidmuo, kiek dalyviai buvo savarankiški ir atsakingi. Iš oficialiai žiniasklaidoje skelbtos ir privačiai surinktos informacijos susidariau įspūdį, kad viskas klostėsi kone tobulai – nuoširdžiai džiugina beatodairiškas visų atsidavimas pasirinktai veiklai, ypač jaunų žmonių entuziazmas ir maksimalizmas išbandant parodos kuratorių, architektų, dizainerių ir rinkodaros specialistų profesines pozicijas.

Suprantama, beveik septynis mėnesius kuriant parodą, pasitelktos įvairiausios nuotolinio bendravimo ir vizualaus bendradarbiavimo formos – mačiau įtaigius kuratorių komandos idėjų žemėlapiavimo pavyzdžius. Būta tiesioginių ir nuotolinių susitikimų su atskirų sričių profesionalais, menininkais, architektais, menotyrininkais, parodų kuratoriais – su projekto dalyviais savo kūrybos, darbo patirtimi dalijosi Ona Lozuraitytė ir Petras Išora, Rokas Kilčiauskas, Jurij Dobriakov, Damir Očko, Kristina Inčiūraitė, Dominykas Sidorovas, Žygimantas Augustinas, Elona Lubytė, Eglė Juocevičiūtė, Eglė Mikalajūnė. Lyderystės mokymus dovanojo Lietuvos kariuomenės majoras Linas Dungveckis.

Projekto sumanytojų paprašyta kritiškai pažvelgti į parodą, pakliuvau į gan keblią padėtį. Viena vertus, jaunų žmonių surengta paroda yra kryptingai orientuota ir skirta jaunimo auditorijai, tad sunkoka objektyviai reflektuoti kai kuriuos idėjinius ir profesinius dalykus esant kitoje amžiaus ir dalykinės patirties kategorijoje. Kita vertus, „O kur žmonės?“ yra kolektyvinis gabių, motyvuotų, ambicingų jaunų žmonių nepriekaištingo darbo rezultatas, tad ieškant priekabių reikia gerokai save „paspausti“. (Na, čia daugelis dailės pedagogų turbūt galėtų tik pasvajoti, ką galima būtų nuveikti su bendram darbui nusiteikusiu kūrybingu komandos „penketuku“ ar „šešetuku“, kuris geranoriškai įsiklauso į dalykines pastabas bei patarimus ir priima pagrįstus savarankiškus sprendimus.)

Prieš aptariant parodą „O kur žmonės?“, manau, pravartu apsižvalgyti po konkrečių komandų veiklos teritorijas. Kuratorių grupė (Ona Akelė, Roberta Alksnytė, Tėja Kalpokaitė, Greta MarVaitė, Marijonas Verbel), kuriai talkino Eglė Nedzinskaitė, rinko, grupavo kūrinius, kuriuos su visais projekto dalyviais nuodugniai apsvarstė. Po ilgų tarpusavio diskusijų kuratoriai galiausiai suformavo 26 autorių keliasdešimties kūrinių kolekciją, be to, bendravo su pasirinktais menininkais, rašė parodos anotaciją, kolektyviai atsirinko reikalingas citatas ir sumanymą grindžiančius tekstus. Žinant ekspozicinės salės erdvę ir galimą architektūrinį sprendimą, orientuotasi į tapybos, grafikos, fotografijos darbus, videofilmus ir kitus atskiros parodinės erdvės nereikalaujančius kūrinius. Dėl pandemijos daugiausia rinkta iš skaitmeninių platformų, internetinių personalinės kūrybos svetainių, parodų katalogų ir pan. Dalį kūrinių parodai skolino „Lewben Art Foundation“, Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“, MO muziejus, *sixpackfilm.com*, Boris Symulevič, Eduardas Vaitkus, dalis darbų – iš NDG fondų ir asmeninio menininkų archyvo. Natūralu, kad dominuoja iškilių lietuvių menininkų, dirbusių ar dirbančių dailės mokyklose (Žygimanto Augustino, Kristinos Inčiūraitės, Lino Jusionio, Aurelijos Maknytės, Vyganto Paukštės, Marijos Teresės Rožanskaitės (1933–2007), Eglės Vertelkaitės, Ugnės Žilytės) darbai, puiku, kad jaunuoliai ne tik dalį autorių asmeniškai pažįsta, bet ir vertina jų kūrybą.

Formuojant kolekciją ir ekspozicijos architektūrą, pirmiausia remtasi rinkodaros komandos (Meda Baltramonaitytė, Lukrecija Jurėnaitė, Greta Leigaitė, Urtė Minkevičiūtė, Kamilė Pavlovskaja, Elzė Stanulionytė), kuriai vadovavo Salvinija Cibulskienė, darbu. Projekto pradžioje grupės nariai organizavo savo bendraamžių apklausas ir atliko kiekybinius tyrimus, kurie išryškino, kad jaunam žmogui lankantis parodose labai svarbu „atsisėsti, liesti, klausytis muzikos“. Rinkodaros komanda taip pat rūpinosi projekto sklaida socialinėse medijose, bendradarbiavo su parodos rėmėjais, muzikantais.

Margaritos Kaučikaitės ir Evelinos Vasiliauskaitės globojama architektų grupė (Saulė Andrejevaitė, Enrieta Cicėnaitė, Rovena Karvelytė, Emilija Lanevskaja, Eva Piragytė, Elžbieta Poliakova) kūrė paauglių emocinius patyrimus atliepiantį architektūrinį sprendimą ir įrengė specialiai apšviečiamą parodos ekspoziciją – mėlynų, minkštai klostėmis krentančių užuolaidų „labirintą“, paruošė videofilmų peržiūroms išskirtines vietas (pvz., „pertvara“ dviem, minkštasuolis visiems žiūrintiems į lubas), parinko veidrodinius paviršius citatoms, apgalvojo ekspozicijos išvaikščiojimo galimybes ir kryptis, kūrinių eksponavimo aukščius.

Dizainerių komanda (Aneta Beginskaitė, Kasia Bojarun, Lijana Chmilkevičiūtė, Morta Mažeikaitė, Justė Samuolytė, Gabija Stūrytė), kuriai vadovavo Aurelija Slapšytė, rūpinosi parodos grafiniais sprendimais, plakato, atvirukų dizainu ir spauda. Pasirinktų spalvų, formų ir šrifto dermę puikiai nusako per spaudos konferenciją komandos vardu išsakytos mintys: „Plakato mėlynas fonas kuria gilios, beribės neišmatuojamos kaip vakaro dangus erdvės pojūtį, o geltona šrifto spalva suteikia pavadinimo raidėms žvaigždžių vaidmenį. Taip pat pagrindinio šrifto banguotumas siejasi su minčių nepastovumu ir parodoje kabančiomis užuolaidomis. Žemyn šokanti figūra vaizduoja nėrimą į sąmonės, minčių erdvę. Šiam kūnui suteikta raudona spalva, nes tai žmogiška susijaudinimo, įsijautimo spalva ir kartu labai akį traukianti spalva.“

G. Grigėnaitės nuotraukos

Bendras parodos įspūdis – pribloškiantis, kupinas netikėtumų, net savotiškų atradimų apžiūrint gerai žinomą, bet kitaip pakabintą ar apšviestą kūrinį, apmąstant parodos sumanymo leitmotyvu tapusią frazę „O kur žmonės?“ iš Antoine'o de Saint-Exupéry „Mažojo princo“, skaitant atskirų idėjinių „salelių“ („Laužyti galvą“, „AšneAš“, „Aplinka ir aš“, „Lemtis“, „Pokyčiai“) tekstines užuominas ir atrandant vis naujas kitoje (veidrodinėje) paveikslo pusėje esančias citatas iš Friedricho Nietzsche's, Albert'o Camus, Bobo Dylano, Antano Škėmos, Juozo Tumo-Vaižganto ir kitų žinomų bei nežinomų autorių veikalų.

Parodos ekspozicija sukuria teatrališką, žmogaus figūrinių atvaizdų prisodrintą atmosferą, kurioje nuolat susipina realus ir įsivaizduojamas pasaulis, manyčiau, toks artimas jaunam žmogui, išgyvenančiam egzistencinį tapsmą kitu, jau suaugusiu... Parodoje buvau kelis kartus ir kaskart pamatydavau kažką nauja – ypač džiaugiausi staiga automatiškai trumpam išsijungiančiu salės apšvietimu, galimybe palandžioti anapus kūrinių ar keliolika minučių ramiai pagulėti žiūrint videofilmus, projektuojamus ant lubų. Labai sudomino parodos atvirukai su eksponuojamų kūrinių fragmentais, Gabrielės Vilkickytės dainų citatomis bei muzikiniais įrašais per QR kodą. Pasidžiaugiau Rūtės Merk tapyba, taip pat įtaigia ir prasminga videodarbų kolekcija – Kristina Inčiūraitė, Andrius Kviliūnas, Gudrun Krebitz (Austrija), kurios kūryba ypač sudomino. Turbūt smagiausia, kai parodoje būdavau visiškai viena, rodos, slankiojau po savo ar kito paauglystės išvargintą galvą, kur tiek daug kūniško artumo, vienatvės sapnų ir tamsos akimirkų.

Parodoje „O kur žmonės?“ visko labai daug – kūrinių, tekstų, vizualinių efektų. Labiausiai turbūt ginčyčiausi dėl autorių gausos ir kūrinių įvairovės, daugiakalbės tekstinės ir vaizdinės informacijos vienoje labai nedidelėje erdvėje. Iškart sunku joje susivokti, todėl dėmesio konkrečiam kūriniui man mažoka, ypač kai jis kybo sunkiau prieinamoje ar matomoje vietoje. Pabandžiau įsivaizduoti kolekciją „balto kubo“ situacijoje – vėlgi visumą greičiausiai gelbėtų tik konceptuali ekspozicija, tarkim, visi vienos temos darbai ant vienos sienos, nors atskirų potemių, mano manymu, taip pat daugoka. Kita vertus, vis pagalvoju apie pastaraisiais metais Lietuvos galerijų ekspozicijas užvaldžiusį užuolaidų bumą – suprantama, taip erdvę lengviau transformuoti, bet neretai lieka atviras klausimas, kur po parodos dėti ar kaip vėliau panaudoti dulkėtus didžiulės apimties ir svorio audinius.

Visas šias mano abejones akimirksniu išsklaido pačių projekto dalyvių vedami edukaciniai užsiėmimai bendraamžiams. Gyvi parodos įspūdžių aptarimai, pokalbiai apie „perėjimus‘ ir „apėjimus“ ekspozicijoje ir gyvenime, įasmeninti kūrinių ir veidrodžių pasirinkimai, darbų apipasakojimai draugui užrištomis akimis per asmenines patirtis ir kasdienybės įvykius – mano manymu, tai svarbiausia parodos jungiamoji dalis, siejanti jos rengėjus ir lankytojus, atrandant kiekvienam prasmingą ir aktualų kūrinį. Taigi „ką išgyvena jauni žmonės susidūrę su menu, geriausiai gali suprasti patys jauni žmonės“.

Paroda veikia iki 2022 vasario 6 d.

Vieno kurso pasakojimas

Prisimenant Vladą Daujotą

Vilniaus dailės akademijos Tekstilės meno ir dizaino katedros dėstytojai inicijavo parodą, skirtą profesoriaus Vladislovo Daujoto gimimo šimtmečiui, „kurioje pirmą kartą pristatoma jo daugiaplanė kūryba, aprėpianti studijų metų užduotis, dekoratyvinių audinių projektus ir unikaliąją tekstilę – pano, kilimus ir gobelenus. Parodoje daug vietos skiriama kūrybos proceso užkulisiams, kuriuos iliustruoja dokumentinė medžiaga, parengiamieji eskizai ir projektai. Nemaža dalis meninės veiklos faktų ir kūrinių, surinktų iš muziejų, archyvų, VDA Tekstilės katedros ir šeimos fondų, viešinami pirmą kartą.“ Parodos „Vladislovas Daujotas (1921–2009), tekstilininko dosjė“, veikusios iki gruodžio 11 d. VDA parodų salėse „Titanikas“, kuratoriai: Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė, Julijus Balčikonis, Lijana Šatavičiūtė-Natalevičienė. Šia proga savo atsiminimais dalinasi VDA tekstilės specialybę baigę menininkai Gintaras Šeputis, Jurga Šarapova, Laurencija Volungevičienė ir Lina Ringelienė.

Gintaras Šeputis: Vladas Daujotas buvo išskirtinis dėstytojas. Iš jo mokiausi ne tik specialybinių dalykų, bet ir bendravimo kultūros. Jis buvo puikus pavyzdys, kaip dirbti su studentais. Prisimenu įvykį, kai kartą, užmiršęs užduotį, pateikiau eskizus, padarytus per penkiolika minučių iki paskaitos. Vladas Daujotas, akivaizdžiai matydamas, kad čia kelių minučių darbas, tuos eskizus pagarbiai aptarinėjo ilgiau, nei aš juos piešiau. Man tai buvo tikrai gera pamoka ir daugiau niekada nieko panašaus nebedariau. Turbūt tas santykis su studentais kaip su kolegomis padarė įspūdį visam gyvenimui; tikiuosi, kad mano studentai jautėsi bent šiek tiek panašiai.

Įprastinį studijų procesą atsimenu kaip nuolatinį tyrinėjimą, paieškas, klaidas ir atradimus. Dėstytojai dažniausiai patarinėjo dėl technikos, kompozicijos, dermių, kartais temų. Vladas Daujotas, kitaip nei kiti profesoriai, mokė diskutuodamas, atverdamas įvairias galimybes, bandydamas įsigilinti ir suprasti. Man tiek imponavo jo išmintis ir sąmojis, jog rimtai svarsčiau likti antrus metus, kad ilgiau galėčiau pabūti pas jį. Atkalbėjo.

Parodoje „Titanike“ daugelis darbų buvo matyti, bet keletas – tikrai ne. Įspūdis ypač didelis pamačius viską vienoje vietoje. Akivaizdi pagarba tradicijai, lietuviškai kultūrai, spalvinėms dermėms. Ko trūko? Jo balso, jo prasminių pauzių, krenkštelėjimų, sąmojo ir juoko, gal net anekdoto. Man yra tekę filmuoti Vladą Daujotą – tie pasakojimai būtų puikiai papildę tikrai įdomią ekspoziciją. Bet, deja, kasetė, kartu su kitu turiniu portfelyje, buvo pavogta. Gal tai puiki proga kreiptis į tuos, pas ką ši medžiaga netyčia papuolė? Grąžinkite, prašom.

Filmavom jo bute Totorių gatvėj, pats priprašiau turėdamas tikslą, kad liktų atsiminimai. Kalbėjomės gal kokią valandą, gal daugiau, klausinėjau apie viską. Apie vaikystę, šeimą, tėvą – iškilią asmenybę – Lietuvos miškininką Marijoną Daujotą.

Lina Ringelienė: Vlado Daujoto tėvo darbai buvo labai reikšmingi Lietuvai. Buvo ne tik žymus miškininkas, bet ir pedagogas, mokslininkas. Dirbo Skuodo ir Kretingos urėdijose urėdu iki pat 1940-ųjų. Įdomu, kad ir mano senelis dirbo Kretingos urėdijos urėdu, tik vėliau, sunkiais Lietuvai laikais – nuo 1945 metų. Tikriausiai buvo pažįstami. Gaila, neteko su dėstytoju išsikalbėti. Tuo metu, kai mokėmės, daugiau tylėjom apie praeitį, nei kalbėjom.

G. Š.: Labai šiltai pasakojo apie šeimą, vaikystę. Įsikalbėjome apie tikėjimą – dar dabar atsimenu jo atsakymą „tikiu į kažko aukštesnio egzistavimą, bet tuo pačiu ir evoliucijos procesą“. Pasakojo apie tylos praktikas, kurios vyko pas pranciškonų vienuolius gimnazijoje. Ir kad per jas būdavo puiki proga pabūti su savimi, gauti idėjų, neįprastų patirčių, kad dažnai prisimena ir vertina kaip labai vertingą praktiką savęs suvokimui. Vladas Daujotas, jei teisingai prisimenu, buvo Kauno žudynių „Lietūkio“ garaže liudininkas. Pasakojo apie šitą savo vaikystės prisiminimą su detalėmis ir šiurpiai.

Jurga Šarapova: Mokslo metai tekstilėj man nebuvo vienareikšmiški, jokio ten rojaus. Mus ruošė fabriko dailininko specialybei. Medžiagotyros kursas buvo grynai apie gamybą, kažkokį audinių „šlichtavimą“ ar kažką tokio... Dar buvo kažkokių „perfokortų“ programavimo kursas. Keturgubai simetriškos kompozicijos kilimų projektai piešiami guašu ir t.t. Buvo daug nykių dalykų, jau neminiu marksizmo ir vadinamojo akademinio piešimo, begalinių natiurmortų „mozojimo“ per vadinamąsias tapybos pamokas. Nebuvo jokio ryšio su tuo, ką darome per darbus medžiagoje, kur mes audėme ir audykla tikrai buvo rojus. Juk neaudėm natūralistinių „Tereskos“ portretų, kuriuos zulindavom valandų valandas, kai darbams medžiagoje taip trūko laiko. Faktiškai audėm po paskaitų, beveik naktimis, o per dienas piešėm „Nadkas“. Tas žiauriai užknisdavo, o dar kažkoks fizinis lavinimas buvo, PDG normos ir t.t. Beje, mielai būtume audusios tas natūralistines „Tereskas“, bet nedidelė problemėlė – per kelis mėnesius nespėtumėm: tokie darbai audžiami dešimt metų, nė kiek neperdedu.

Vladas Daujotas man dėstė tik antrame kurse – nes perėjau iš rūbų modeliavimo specialybės antro kurso į tekstilę kursu žemiau, taigi nepatyriau jo kompozicijos pagrindų, kuriuos jis vedė pirmakursiams tekstilininkams. Greičiausiai ten žmonės patirdavo tą „Bauhauzo dvasią“, apie kurią dabar taip daug kalba. Manau, Daujotas buvo nepatenkintas tuo, kad aš mokytis ėmiau nuo antro kurso, negavusi tų jo pagrindų.

Jo figūra buvo lygi kunigo figūrai bažnyčioje – toks pat kažkoks „apsalimas“, „baimė ir drebėjimas“ įsivyraudavo tarp merginų, kai tik jis įeidavo į studiją. Na ir aš vaidinau tą „bijojimą“. Manau, kažkoks lėtinis bijojimo būvis buvo būdingas visai mūsų katedrai. Juozas Balčikonis laviravo Dailės institute tarp įvairiausių ideologinių „ledkalnių“, stengdamasis išsaugoti tekstilininkus, kurie, apsimesdami „nekaltai pradėtais“ taikomaisiais, praktiškai leido sau daryti abstraktų ir neideologinį meną. Labai jam Ačiū. Su Daujotu tame jie tikrai buvo bendražygiai.

Pirmas Daujoto vadovaujamas mano darbas buvo gobelenas „Paukštė“ – tokia rožinė skrendanti plunksninių debesų faktūromis nuausta gulbė. Darbas buvo kreivas šleivas, nuaustas su nenuosekliais sutankėjimais ir išretėjimais, – man jis iki šiol labai labai patinka. Visada nekenčiau kruopštumo ir spalvinio jautrumo, manau, tai Daujotą skaudino...

L. R.: Visada žavėjausi Jurgos kruopštumu ir jos improvizacijomis. Greičiau tvarkingumą, o ne kruopštumą Daujotas norėjo matyti studentų darbuose. Ypatingi parodoje eksponuojami Daujoto projektai ir eskizai. Ir mes su ploniausiais teptukais stengėmės išpiešti kiekvieną siūlą. Piešdama metmenų ripso grindų tako projektą vis žvilgčiojau į namuose patiestą močiutės kadaise austą ripsinį kilimėlį, nes ši technika man dar buvo nežinoma, siūlų persipynimas neaiškus. Kilimėlis buvo senas, nusitrynęs – pro tamsius metmenis švietė balti ataudai. Persistengiau – išpiešiau ir visas audimo klaidas, išdilimus. Sukūriau naujo, bet jau pasenusio tako projektą. Daujotas tuomet papasakojo apie „blakes“ – audimo klaidas – ir patarė jų daugiau nepiešti. Žiūrėdama į parodoje kabančius Daujoto gobelenus pamenu, kad buvo ir iš mūsų reikalaujama kokybės – lygių kraštų ir stipriai sumuštų ataudų. Daujotas tikrai buvo ypatinga asmenybė – kai kurie studentai, net ir mokydamiesi pas kitus dėstytojus, įžūliai nešdavo jam savo eskizus. Daujotas nelabai būdavo patenkintas, nes laikėsi dėstytojo etikos, bet vis tiek į eskizus pasižiūrėdavo. Mėgdavo tik su kolega ir bičiuliu Juozu Balčikoniu užsukti į dirbtuves, kartu aptardavo eskizus ar jau atliekamus darbus medžiagoje, nesvarbu, kuris tuo metu būdavo priskirtas dėstyti.

Ekspozicijos fragmentas V. Nomado nuotr.

Pastabas Daujotas sakydavo labai taktiškai, gal net per daug. Pamenu savo vieną nesėkmę – rištinį kilimą. Eskizavau be galo, ir tai, ką nuaudžiau, buvo negražu. Tik po kurio laiko supratau, į kurį eskizą dėstytojas mandagiai ir subtiliai vis bandė atkreipti mano dėmesį. Nieko nesupratau tada – ėjau savo neaiškiu keliu. Dabar tą eskizą esu įsirėminusi.

Laurencija Volungevičienė: Vladas Daujotas – inteligentiškas, visada ramus, puikų humoro jausmą turintis dėstytojas. Tas, kurio gali paklausti patarimo ir sulaukti pagalbos. Daujotui buvo labai svarbus dalykas, kurį jis dėstė. Atsimenu, kažkas iš mūsų per jo paskaitą darė anglų kalbos namų darbus. Jis pyktelėjo ir paklausė – ar mes anglų susirinkome mokytis, ar dailės?

L. R.: Mokėmės tikrai ne guglo laikais. Visos inspiracijos ateidavo iš apčiuopiamos aplinkos – parodų, muziejų, knygų, pasakojimų, gamtos. Apie pasaulio tekstilę, tendencijas, apskritai apie meną, palyginus su šiandiena, labai stigo informacijos. Nuėjusi į biblioteką net nežinodavau, ko ieškoti. Tam, ką dabar naršydami sužinome per 5 minutes, tuo metu net dienos neužtekdavo. Daujotas, suprasdamas mūsų išsilavinimo stygių, nešė mums knygas, albumus, daug pasakojo. Būtent iš jo albumų sužinojau apie pasaulio tekstilę, Lodzės trienales, Lozanos bienales, pirmą kartą pamačiau Magdalenos Abakanovič, Jeano Lurcat gobelenus. Įsiminiau ir Viktoro Petravičiaus grafikos albumą. Tikriausiai dėstytojas jį rodė kalbėdamas apie linijos ir dėmės raišką... Pamenu, kaip per kompozicijos pratybas jis atsivedė savo šunį. Piešėm jį, eskizavom, stilizavom, o tas nenuorama vis judėjo. Dar dabar turiu išaustą to šuniuko portretą. Daujotas taip ir pasakė: „Šuns portretas.“ Kalbėdamas apie studentų darbus mėgdavo pajuokauti.

L. V.: Taip. Jis sugalvodavo įvairiausių kolorito apibūdinimų: pavyzdžiui, geltonos ir žalios spalvos derinį pavadino „kiaušiniene su svogūnais“.

L. R.: Pradėjom mokytis sovietiniais laikais, o baigėme jau nepriklausomoje Lietuvoje. Įdomus buvo laikotarpis. Kaip Jurga teisingai minėjo, tuometinis institutas mus rengė fabriko dailininko specialybei – projektavom masinės gamybos produktus: staltieses, užuolaidas, grindų kilimus. Tuometinis rektorius Vincentas Gečas man asmeniškai „pažadėjo“ karjeros tęsinį (siuntimą) Juodupės vilnonių audinių fabrike. Tekstilės katedroje nebuvom apkrauti ideologinio turinio darbais. Pamenu tik pirmame kurse projektuotas žakardines užuolaidas tema „Spaliui 70“. Išsisukinėjom įvairiai – pagrindinę staltiesės „mintį“ slėpėm stilizuotuose raštuose, vengėm tiesioginių simbolių. Aš žaidžiau tik su skaičiumi 70. Vladas Daujotas, dėliodamas mano eskizus iš vienos krūvelės į kitą, visiškai rimtai paklausė: „Ar čia bobutei 70?“ ir tuoj pat nusišypsojo. Pamenu, mums taip patiko, kad net tai įsivaizduojamai bobutei tortą nupirkom ir atšventėm jos „garbingą“ jubiliejų.

Esu dėkinga Vladui Daujotui už tekstilės ir bendravimo pamokas, už išugdytą ištisą tekstilininkų kartą, už sukurtą kompozicijos dėstymo metodiką tekstilininkams, kurią net esu šiek tiek nusižiūrėjusi ir naudoju dirbdama su savo studentais. Parodoje varčiau dėstymo programas, rankraščius, liudijančius jo didelę erudiciją, ir pagalvojau – kodėl neišleidus knygos, kuri įamžintų jo dėstymo patirtį?

L. V.: Visada jaučiau Vladui Daujotui didžiulę pagarbą, žavėjausi jo vidine kultūra.

J. Š.: Tokia nebyli stoiko, asketo laikysena Dailės institute, kurios laikėsi profesorius Daujotas, buvo labai įkvepianti, jis buvo Tekstilės katedros dvasia.

G. Š.: Kai reikia kam nors papasakoti apie dvasios aristokratą – visuomet turiu Vlado Daujoto vaizdinį.

Parengė Lina Ringelienė

Iš mūsų vaidybų

Laiškai apie teatrą (II)

Rimgailė Renevytė,

Ieva Tumanovičiūtė

Ieva. 2021 m. lapkričio 18 d., 12:36

Mąstydama apie pusiausvyrą praradusią visuomenę ir feminizmą manau, kad mūsų teatre dar itin trūksta moterų kūrėjų spektaklių, todėl džiugu dėl performanso „Žiūrėdama viena į kitą“. Šį Eglės Švedkauskaitės režisuotą eskizą vertinu kaip pradžią, impulsą, kurį reikia palaikyti norint matyti daugiau šios krypties teatro. Šiame darbe vertingiausias man atrodo pats moterų kūrėjų susibūrimas ir bandymas pažiūrėti į save, įkvėpimo semiantis iš menininkės Veronikos Šleivytės drąsos bei asmeninio jos žvilgsnio į kūrybą. Taip pat manau, kad eskizas turi potencialo plėtotis, tobulėti, norint pasiekti daugiau įvairovės, gelmės bei išplėsti prasmių ir raiškos priemonių lauką.

Visai kitokį feministinį spektaklį mačiau Alytaus miesto teatro tarptautinio festivalio „Com•media“ teatrinėje naktyje „Com•moon•a“. Visą naktį trukusį įspūdingą renginį jaunai žiūrovų bendruomenei (parodyti septyni spektakliai, keletas poezijos skaitymų, surengtas koncertas, kūrybinės dirbtuvės ir kt.) užbaigė Kijevo „Aukso vartų“ teatro spektaklis „Ričardas III“ (2018), kuriame visus personažus kūrė moterys. Williamo Shakespeare'o istorinę tragediją jos vaidina kaip galios kovos groteską, klounadą – personažai čia šaržuoti, o aktorės stebina meistriškumu, tiksliais ženklais greitai kurdamos ir keisdamos personažus, valdydamos kūną ir balsą, dirbdamos kaip grupė ir išryškėdamos kaip asmenybės. Viskas šiame energingame, dinamiškame vokiečių režisierės Cornelios Crombholz spektaklyje sustyguota, nėra nė vieno nereikalingo ar nesukontroliuoto judesio.

Iš pagrindinės konkursinės festivalio „Com•media“ programos kol kas įsiminė ukrainiečių režisieriaus Staso Žirkovo tame pačiame teatre režisuotas spektaklis „Ar mylėjai mane, tėti?“ (2017) pagal baltarusių dramaturgo Dmitrijaus Bogoslavskio pjesę. Minimaliomis priemonėmis sukurtame, į aktorius sutelktame spektaklyje jautriai paliečiami tėvo ir sūnaus, brolių ir seserų santykiai, paveldėto tėvų turto dalybų išprovokuotas amoralumas. Tai nėra intelektualusis teatras, bet jis nepataikaudamas įsivaizduojamam masinės publikos skoniui kreipiasi į platų žiūrovų ratą, ir tai geras tokio teatro pavyzdys.

Pastaruoju metu kyla daug minčių apie teatro ir publikos santykį. Apie tai, kaip nemaloniai galima pasijusti spektaklyje, kuriame žiūrovai nuvertinami, manant, kad juos galima sudominti lėkštu, komerciniu, masinei publikai skirtu humoru. Manau, teatras neturėtų nei pataikauti žiūrovams, nei jų nuvertinti. Juk žiūrovai skirtingi. O kaip kiekvienas teatras įsivaizduoja savo žiūrovus? Ar apskritai reikėtų įsivaizduoti? Gal kiekvienas teatras turėtų kurti tai, kas jam įdomu, o žiūrovas – atrasti savo teatrą, ir taip susiformuotų tikra bendruomenė?

Rimgailė. 2021 m. lapkričio 22 d., 23:36

Kaip gerai, kad prisiminei Eglės darbą. Nors kalbi apie feminizmą, o ir pačioms kūrėjoms buvo svarbu kalbėti apie moteriškumą, man performanse „Žiūrėdama viena į kitą“ labiausiai ir įsiminė tas *žvilgsnis* ir pats *žiūrėjimas*. Žvilgsnio autobiografiškumas. Žiūrėjimas net nebūtinai vienai į kitą, o labiau pačiai į save. Ypač ta scena, kai Eglė Gabrėnaitė komentuoja save, vaidinančią Arūno Žebriūno filme „Kelionė į rojų“ (1980). Gabrėnaitė kalba apie save, bet sako „ji“. Taip nejučia pasikeičia visas mizanscenos tūris, aktorė kalba apie personažą, tačiau tuo pat metu ji yra scenoje (galbūt vaidina) ir komentuoja save kaip „ją“. Man įdomus tas atstumas, kurį mėgina išlaikyti Gabrėnaitė. Tai atstumas be pozavimo, kurio daugeliui nepavyksta išvengti taip tiesiogiai kalbant apie save.

Visai kitokį atstumą tarp savęs ir vaidinamo personažo prisimenu iš Tomi Janežičiaus spektaklio „Dėdė Vania“. Tiesa, mačiau tik tą sumišusį spektaklio variantą – premjerą, kurioje vietoj Arūno Sakalausko Dėdės Vanios vaidmenį skaitė pats režisierius. Ir čia Janežičiaus Vania buvo pozuojamas. Žinau, kad tai tam tikra prasme joks režisūrinis sprendimas, o tiesiog nesąmoningas sukimasis iš padėties, premjeros dieną „atleidus“ pagrindinio vaidmens atlikėją. Kita vertus – tai režisieriaus sprendimas ir jo atsakomybė. Vania čia buvo užsimestas lyg nepatogus, judesius varžantis švarkas. Visa tai rašau ne dėl senų naujienų priminimo, o dėl to keisto vaidinančiojo ir vaidinamojo santykio. Galėjai matyti, kaip aktorius-režisierius nori sutramdyti personažą, tačiau personažas jam priešinasi ir iš viso to išeina, kad Janežičius personažą tik rodo, nes negali jo kaip reikiant „apsirengti“. Buvo įdomu stebėti šį bandymą, tikrai nelaikau jo nepavykusiu eksperimentu, tai veikiau tam tikra personažo repeticija, vykstanti prieš žiūrovo akis. Juk dažniausiai tokie procesai lieka teatro viduje.

O tai, ką sakai apie publikos ir kūrinio santykį, – atpažįstu. Turbūt nėra nieko blogiau, kaip spektaklyje pasijusti laikomam visišku idiotu. Tuomet nusivili ne tik kūriniu ar jo autoriumi, bet ir tuo, kaip paviršutiniškai suvokiamas pats teatras – lyg vizualus būdas paaiškinti tai, ką jau seniai suprato šio kūrinio autorius. O kaip visa tai, ko jis nesuprato?

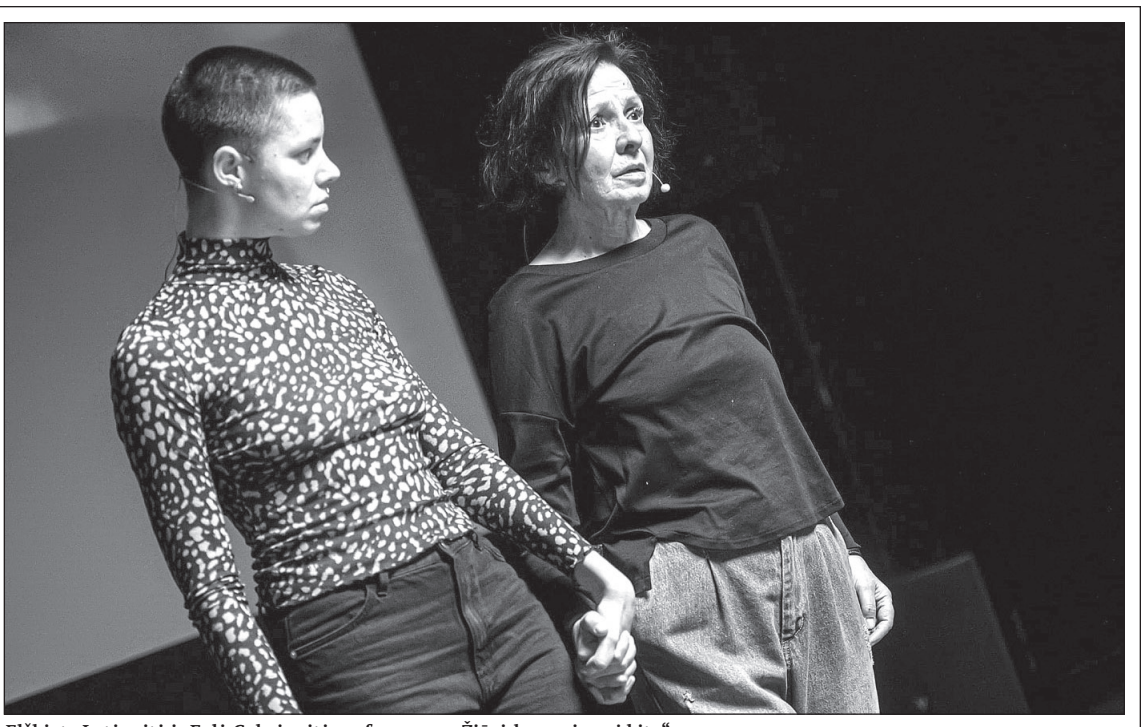

Elžbieta Latėnaitė ir Eglė Gabrėnaitė performanse „Žiūrėdama viena į kitą“ D. Matvejevo nuotr.

Kaip tai, kas vis dar liko nepažinu? Juk įdomiausia ne ten, kur vedamas tik žiūrovas, bet ten, kur kūrėjas eina kartu su juo. Be žemėlapio, tik nujausdamas kryptį. Įdomiausia ten, kur dar niekad nebuvai.

Ieva. 2021 m. gruodžio 1 d., 16:03

Manau, į nežinomybę patys eina ir kartu žiūrovus vedasi „Eithmanno Jeruzalėje“ kūrėjai. Šis spektaklis man tapo kitokio kūrėjų santykio su tema, forma, veikėjais ir savimi pačiais pavyzdžiu.

Gerai prisimenu tą akimirką, kai Gabrėnaitė žiūri į save Žebriūno filme. Ji pabrėžia, kad ten yra tokia, kokią ją norėjo matyti režisierius, tarsi įkūnijanti jo žvilgsnį. Šiuo atveju tai ir vyriškas žvilgsnis į moterį, o jį neretai perima ir pačios moterys, žiūrėdamos į save. Performanse kūrėjos mėgina atgauti žvilgsnį į save pačias, ir tai yra feministiška.

Vilniaus mažojo teatro „Dėdę Vanią“ mačiau jau su Sakalausku. Jis, kaip ir kiti, brechtiškai matuojasi personažą, kuria jį atvirai – išlaikydamas atstumą parodo savo požiūrį į veikėją, bet kartu įtikina jo emocijomis. Dėl išryškintos provincijos temos atrodo įdomu Janežičiaus „Dėdę Vanią“ sugretinti su Árpádo Schillingo spektakliu „Įstrigę“.

Pasibaigus Alytaus miesto teatro tarptautiniam festivaliui „Com•media“ (šiemet buvau jo komisijos narė) supratau, kad šis šiuolaikiškas ir profesionalus renginys turi daug didesnių galimybių ir ambicijų nei kai kurių Lietuvos teatrų pasiūlyti darbai. Todėl pagrindinė konkursinė programa buvo eklektiškas spektaklių rinkinys iš įvairiais metais sukurtų, skirtingos meninės kokybės darbų, nesujungtų bendros, kuratorinės vizijos. Be minėto Žirkovo spektaklio „Ar mylėjai mane, tėti?“, antruoju favoritu ir festivalio geriausiu spektakliu tapo Aleksandro Špilevojaus „Irano konferencija“ pagal Ivano Vyrypajevo pjesę. Jį, kitaip nei ukrainiečių spektaklį, galima pavadinti intelektualiu teatru, kuriame svarstomos idėjos ir problemos – šiuo atveju vakarietiško ir islamiško pasaulio požiūriai, žinoma, iš vakariečio perspektyvos ir parodant jį patį.

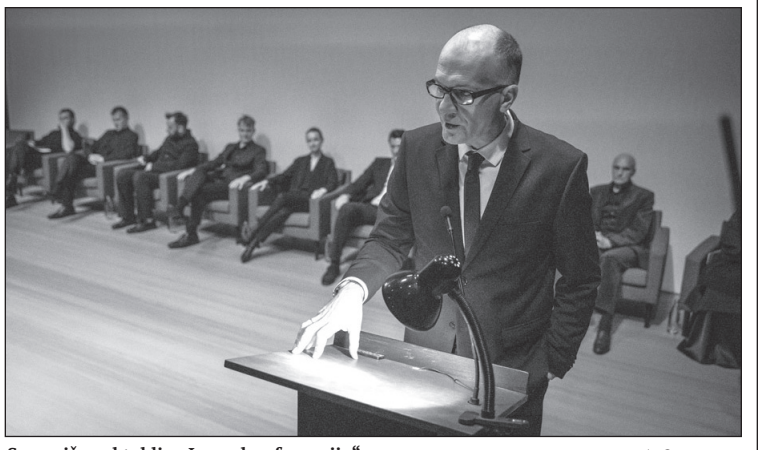

Scena iš spektaklio „Irano konferencija“ A. Gudo nuotr.

Galvodama apie šiuos skirtingų teatro krypčių spektaklius susimąsčiau – o koks kūrinys tobulai sujungia jausmingumą ir intelektualumą?

Rimgailė. 2021 m. gruodžio 5 d., 00:14

Šį laišką pradedu rašyti dar būdama Varšuvoje, kur turėjau žiūrėti Krzysztofo Warlikowskio spektaklį „Mes išvažiuojame“ („Wyjeżdżamy“, 2018). Per karantiną šį spektaklį rodė *online*, tačiau aš taip ir nesugebėjau jo iššiūrėti. Tiesą sakant, per karantiną nepažiūrėjau nė vieno spektaklio. Nebent tuos, kuriuos jau buvau mačiusi gyvai arba tuos, kurie buvo specialiai pritaikyti pandemijos režisūrai. Teatras per ekraną manęs neveikia. Iš tiesų, jaučiu, kaip stipriai mano santykį su teatru pakeitė pandemija ir ta pernelyg ilga teatro pauzė. Gal išlepau? Šį rudenį į teatrą grįžau gerokai labiau suprasdama, ko apskritai ieškau teatre. Nebeįdomu tiesiog žiūrėti viską iš eilės. Gal tikrai išlepau... Sunkiau patikėti, sunkiau įsigilinti, sunkiau nepastebėti akis badančių dalykų. Bet, tiesą sakant, grįžusi randu gerokai daugiau nei prieš tai. Gal smulkmenų, detalių, bet svarbių. Nežinau, atrodo, lyg labai daug kas būtų pasikeitę, o gal ir patį teatrą dabar apėmusi tam tikra nežinia?

Grįžtu prie Varšuvos ir Warlikowskio. Rašau „turėjau žiūrėti“, nes dėl aktoriaus ligos spektaklį atšaukė, o vietoj jo rodė gerokai ankstesnį režisieriaus darbą „Pabaiga“ („Koniec“, 2010). Negana to, šįsyk Varšuva paklaidino mane kaip niekad. Apsigyvenau visai šalia „TR Warsawa“ teatro, bet kažkaip apsisuko galva ir teatrą įsivaizdavau esant visai kitur. Tik grįžtant namo pro tramvajaus langą pamačiau, kad teatras kitoj gatvės pusėj. Apėmė toks baisus Roberto Šusterio *sindromas*, kai „einu į *centrinę* gatvę ieškau *centrinės* gatvės esu *centrinėje* gatvėje ir jos nerandu“. Su tokia keista nesusipratimų nuotaika atvykusi į Lenkiją skubėjau tirti „Pabaigos“ dramaturginę medžiagą. Dirbdamas kartu su Piotru Gruszczyńskiu Warlikowskis spektaklio dramaturgijai pasirinko tris autorius – Franzą Kafką, Bernardą-Marie Koltėsą ir Johną Maxwellą Coetzee. Apie spektaklį papasakoti sunku, tai labiau nuotaikos ir atmosferos teatro kūrinys – jame daug klausimų, dvejonių, kaltės, gėdos, nežinomybės. Justi ir tai, kad šis darbas gerokai ankstesnis nei mano prieš mėnesį matyta „Odisėja. Istorija Holivudui“. „Pabaigoje“ daugiau pozicijos nei nuolankumo, daugiau mėginimų ieškoti tiesos nei susitaikymo su jos variacijomis. Pats Warlikowskis šį darbą įvardija kaip tam tikro etapo pabaigą. Nenoriu išsiplėsti, nes ir pats spektaklis dar tik ieško vietos mano atmintyje, tačiau jei kalbėtume apie visą Warlikowskio kūrybą, man itin artimas jo darbas su dramaturgija. Kai iš dirginančių kūrinių pasiimama tai, kas tinka teatrui. Taip į sceną ateina grožinė literatūra, o Warlikowskio atveju, be abejo, ir kinas, kurie joje virsta dramaturgija. Žinoma, tai tik vienas iš būdų. Bet galbūt jis man artimiausias dėl savo erdvumo – čia svarbesnė atmosfera, o ne vien tik *teisingai* perskaityti siužetai. Žinoma, Warlikowskis kartais užsižaidžia savo intelektualumu, bet jame esama ir jausmo. Ir jausmas mane veikia labiau.

Pani Agnieszka, gelbėkite Europos kiną...

Europos kino akademijos apdovanojimams pasibaigus

Piktos kino kritikės

Mūsų žemyno kino apdovanojimai pradeda panėšėti į „Euroviziją“. Šįkart ant scenos net buvo įrengtas išmanusis Europos žemėlapis, o nominantus skelbė skirtingų valstybių atstovai. Ne kokie išsilavinę kino ekspertai, bet jaunimas, kurį sužavėjo kad ir dokumentinio kino laureatas, – mat tas jaunimas gyvenime dar nebuvo matęs animuoto dokumentinio filmo...

Jei tai ir buvo „Eurovizija“, tai susidarė įspūdis, kad jos lygis labai panašus į lietuvišką eurovizinę dainą: vis bandome kopijuoti laureatus, dainas mums rašo kažkurios srities geriausieji, prodiusuoja irgi, bet kaip nepataikome į trejetuką, taip nepataikome. Tad belieka vilktis iš paskos ir kasmet bandyti iš naujo.

Regis, šiais metais renginiui vesti vokiečiai surinko visus savo nebaltaodžius aktorius, konkrečiau – aktores. O ir nominacijos bei apdovanojimai buvo dabartinio korektiškumo ir lygybės aukštumose. Štai už indėlį į kiną ir pirmąja laureate apskritai tapo danų režisierė Susanne Bier. Graudinomės kartu su ja, įžiūrėjome jos nuoširdumą, tik kad jai niekas neleido išlieti širdies. Apdovanojimas kiek keistokas, mat jos pastarojo penkmečio kūryba – tik serialai. Užtat nuoširdžiai džiaugėmės Steveo McQueeno laimėjimu – už novatorišką kino kalbą, tačiau ir jam buvo suteikta gal minutė eterio, kol vedėjai tuo metu džiūgavo dalydamiesi savo emocijomis apie McQueeno serialą „Mažas Kirvis“ („Small Axe“, 2020). Apie jį rašėme pernai, bet Lietuvos kino žiūrovas jo nematė iki šiol. Nenuostabu, kad tautiečiai bijo nebaltaodžio imigranto labiau nei velnio.

Na, ir pasipylė laureatai... O mes jautėmės lyg pralošusios didžiulę sumą pokeryje, tad teko delnais dangstytis akis. Ir ausis, nes banalūs aikčiojimai ir padėkos skambėjo lyg iš „Mis Europa“ laureačių lūpų (su lytimi tai niekaip nesusiję).

Aišku, mums buvo visiškai nusispjaut, kas taps geriausia komedija, bet išgirdusios laureatės pavardę negalėjome susilaikyti, mat filmą „Beibis nindzė“ („Ninjababy“, rež. Yngvild Sve Flikke, Norvegija, 2021) teko matyti „Scanoramoje“. Tai istorija teletabiams apie tokius pat teletabius. Apie pastojusią merginą, seksu užsiiminėjusią su daug kuo, tad tikrai žinančią, kaip atsiranda vaikai, bet net šešis mėnesius nesuvokusią, kad yra per nėščia abortui... Čia ir prasideda jos vadinamoji drama, piešinėliai būsimam vaikui, tėvo paieškos ir pokalbiai apie spermą, kad atrodytų juokingiau. O baisiausia – pagrindinė herojė eksploatuoja savo pačios patirtį ir parašo knygutę vaikams. Laureatė režisierė dėkojo norvegų kino institutui už galimybę daryti tai, ko niekas nedarė anksčiau, suprask, bristi į naujus (?!) vandenis. Esą jos filmas apie lytį ir lūkesčius (lyg ir taip neaišku), o pačiai režisierei – 47-eri...

Tikrai nemanėme, jog Akademijos nariai būtų tokie chuliganiški, kad geriausio filmo statulėlę įteiktų prancūzei Juliai Ducournau. Statėme už „Tėvą“, tačiau labai nesuklydome – „Quo vadis, Aida?“ (Bosnija ir Hercegovina, Austrija, Rumunija, Nyderlandai, Vokietija, Lenkija, Prancūzija, Turkija, Norvegija, 2020) tapo geriausiu Europos filmu, Jasmila Žbanić apdovanota už režisūrą. Na, už masinių scenų „surežisavimą“ bosnė apdovanojimo gal ir nusipelnė. Jų filme tikrai nemažai. Vis dėlto nemanome, kad tai filmas, skatinantis apmąstymus. Žbanić, kaip ir kadaise išliaupsintas László Nemeso „Sauliaus sūnus“, tarsi įmeta žiūrovą į tragiškų įvykių sūkurį, leidžia juos išgyventi su filmo personažais. Tačiau ar tai nėra tik dar vienas pigus dirgiklis patirčių ekonomikoje? Negalime nesutikti su mylima Živile Pipinyte, kad „Žbanić moka apeliuoti į žiūrovų jausmus, o tai geriausiai pavyksta, kai tragiškus įvykius stebime paprasto jų dalyvio, nuo kurio iš esmės niekas nepriklauso, akimis – su tokiu gali susitapatinti kiekvienas žiūrovas, ir filme tai įvyksta. Bet Žbanić atsisako refleksijos apie Srebrenicą ištikusio blogio esmę. Režisierei užtenka to, kad generolas Ratko Mladićius ir jo sėbrai yra blogi, bosniai – geri, o olandai – naivūs ir nesupratingi. Taip filmas įgyja plakato funkciją, kai viskas paprasta ir akivaizdu.“ (*7md*, 2021, Nr. 15)

Dano Jono Pohero Rasmusseno „Pabėgimas“ („Flugt“, Danija, Švedija, Norvegija, Prancūzija, JAV, Slovėnija, Estija, Ispanija, Italija, Suomija, 2021) tapo geriausiu animaciniu ir dokumentiniu filmu. Jis – ir Danijos kandidatas į „Oskarus“. Labai gali būti, kad bus nominuotas. Jau nuo premjeros Sandanso kino festivalyje filmas pavergė amerikiečių kritikų, kurie filmą liaupsina už novatoriškumą ir humaniškumą, širdis. Dėl humaniškumo gal galėtume ir sutikti, tačiau „novatoriškumas“ – animacijos ir archyvinės medžiagos naudojimas – regis, jau nebeturėtų nieko stebinti. Tai, kad tokios priemonės dar kažką verčia aikčioti, daugiau pasako apie besistebinčiojo išprusimą nei apie patį filmą. Daug ką pasako ir pačios Akademijos visiškai pražiūrėtas išties novatoriškas prancūzės Éléonore Weber rastos medžiagos filmas „Nakties daugiau nebus“.

Taip, Rasmusseno „Pabėgimą“ tikriausiai būtų galima apibūdinti kaip „reikalingą“ filmą, kuris edukaciniais tikslais turėtų būti rodomas ir Lietuvoje. Tačiau ar jo eitų žiūrėti auditorija, kurią ir reikėtų „edukuoti“, įpūsti žmogiškumo į suakmenėjusias širdis? Kažin... Kaskart žiūrėdamos skandinavų kiną vis labiau įsitikiname, kad iš gero gyvenimo gero kino neatsiranda. Regis, buržuazinis gyvenimas užmuša bet kokį kūrybiškumą. „Pabėgime“ Rasmussenas konstruoja lengvai suvirškinamą fabulą apie homoseksualų pabėgėlį iš Afganistano, beje, jo paties mokyklos laikų draugą. Žinoma, nenorint pakenkti bičiuliui ir jo po visą Europą išsibarsčiusiai šeimai, herojaus vardas pakeistas, biografiniai momentai – skečiniai (o gal pražiūrėti kitais sumetimais), apie motiną, brolius ir seseris taip pat mažai sužinosime. Galiausiai – kaip jiems pavyko pabėgti iš Afganistano į griūvančią Sovietų Sąjungą, kai valdžią šalyje užėmė modžahedai, vėliau užleidę vietą Talibanui? Bet režisierius, akivaizdu, nori kurti dvasios triumfo istoriją. Tad tam tikri momentai tampa balastiniai. Negana to, vizualiai filmas gana monotoniškas, tikrai nepasakysi, kad išnaudotos visos animacijos galimybės.

Apskritai Akademijos ėjimą paviršiumi, tokį pat kino vertinimą atspindėjo nesurežisuota situacija, kai vedėjas ėmėsi pristatyti Radu Jude kiną. Jam pasakius, esą režisierius kaip visada nepalengvina žiūrovams savo kino žiūrėjimo, Jude taip manieringai ir pavargusiai pasirėmė ranka smakrą, kad šis judesys tik aklam galėjo pasirodyti nereikšmingas. Radu Jude, negavęs nė vieno apdovanojimo, beveik visame nominuotųjų ir laimėtojų kontekste pasirodė kaip geros ir tvarios firmos drabužis, kai dauguma filmų tėra „H&M“ produkcija, apsivelkama daugiausia du kartus.

„Quo vadis, Aida?“

Márta Mészáros ir Ildikó Enyedi

Agnieszka Holland

Už kančias būna atlyginta, bent jau taip sako tikintieji. Ir šiuo atveju jie teisūs, mat renginiui artėjant prie pabaigos į sceną žengė Akademijos prezidentė Agnieszka Holland. Tad vietoj pabaigos išvertėme jos kalbą, skirtą Mártai Mészáros, kuri buvo apdovanota už gyvenimo nuopelnus.

„Man didelė garbė šįvakar stovėti čia ir pristatyti šių metų laureatę, kurios kūryba įkūnija sudėtingą ir skausmingą Europos istoriją. Kartu ji perteikia gilių žmogiškųjų patirčių esmę. Mártos Mészáros filmografija, kaip ir jos pačios gyvenimas, – mums svarbaus istorinio laikotarpio testamentas. Tai buvo gėdos laikai, bet kartu ir vilties. Tikėjimo meile, gyvenimu, jo sudėtingumu, jo grožiu ir jo siunčiamais išbandymais. Pažįstu Mártą jau daug metų. Žaviuosi ja, myliu ją ir gana dažnai su ja pykstuosi. Visa, ką ji daro ir kuo tiki, yra asmeniška, kompromituojama ir net radikalu. Ji stipri, užsispyrusi ir turinti nuomonę. Kaip ir aš. Todėl mūsų konfliktai kartais buvo dideli, dėl to mes nepaskendome vyriško dominavimo ir ambicijų jūroje. Jos kinas atspindi jos pačios klausimus, kovas, moterišką tapatybę ir empatiją žmogiškoms būsenoms. Tai jos originalus feministinis progresyvumas. Jis nuoširdus, stiprus ir nepavaldus laikui. Jos neįtikėtinas dvasios stiprumas, kūrybinė energija ir kinas suteikė man ir ateities kartoms drąsos ir įkvėpimo. Ji niekada nepasidavė. Ačiū, Márta, iš visos širdies...“

Po Holland kalbos persikelta į Mészáros namus, kur iš popieriaus savo padėką perskaitė Ildíko Enyedi. Jos kalbos ištraukas taip pat cituojame: „Šie pagyrimai turėjo būti parašyti jau prieš dešimt ar net dvidešimt metų. Nuo pat pradžių jūs supratote, kad kinas gali turėti stiprų poveikį visuomenei... Jūs užsispyrėte ir jums pavyko. Jūs prakalbote daugelio balsu, tų, kurie balso išvis neturėjo, drąsiai paliesdavote tabu temas dėl vienintelės priežasties – kad palengvintumėte dalią tų, kurie buvo priversti tylėti apie savo gilias gyvenimo žaizdas. Istorijos, kurios tiek kartų buvo pasakojamos iš vyriškos perspektyvos ir apibrėžiamos kaip universalios, jūsų buvo perpasakotos...“

Jos sėdėjo prie tuščio stalo, apsirengusios be galo kukliai, už nugaros – lentynos, prikrautos knygų. Visos šios trys režisierės ir moterys – Agnieszka, Márta ir Ildíko – per trumpą laiką sugebėjo perteikti kino esenciją, jo gelmę ir prasmę, tą pamatinį humanizmą ir empatiją žmogui, ką, regis, turi tik gimusieji nežmonišku istoriniu laikotarpiu. Mūsų akys sudrėko ir ceremoniją išjungėme, nes žiūrėti nebebuvo prasmės. Pani Agnieszka, gelbėkite Europos kiną...

Santa Lingevičiūtė,
Ilona Vitkauskaitė

Stabai danguje

Nauji filmai – „Pilotas“

Elena Jasiūnaitė

Režisieriaus Renato Davletjarovo filmas **„Pilotas“** („Letčik“, Rusija, 2021) pasakoja karo lakūno Nikolajaus Komplevo (Piotras Fiodorovas) istoriją, prasidėjusią 1941-ųjų žiemą. Sėkmingai apšaudęs Maskvos link judančią vokiečių tankų koloną, jo pilotuojamas lėktuvas numušamas, bendražygis žūsta, o Nikolajus atsiduria vienas miške, priešo užimtoje teritorijoje. Aštuoniolika parų jis eis link tikslo – Maskvos. Išgyventi sunku bus ne tik dėl stingdančio šalčio, alkio ar išbadėjusių miško žvėrių, bet ir dėl to, kad jį persekios vokiečių kariai.

Filmas prasideda nuo Nikolajaus pažinties su mylimąja Olga (Ana Peskova). Bebaimis Nikolajus vienu meistrišku šūviu išgelbėja Olgą nuo užpuolikų, tačiau šie pabėga su jos maisto davinių kortelėmis. Po kurio laiko Nikolajus ją susiranda, atiduoda savo maisto davinį, tarp jų įsiliepsnoja meilė, ir Olga priverčia jį pažadėti, kad būtinai pas ją sugrįš. Iš tiesų Olgos funkcija filmo scenarijuje – didžiausia paslaptis. Kurį laiką maniau, kad meilė šiai moteriai – Nikolajaus varomoji jėga, ir duotas pažadas sugrįžti padeda jam išgyventi. Tačiau vėlesnėse scenose, bandydamas įtikinti gydytoją leisti skraidyti po patirtų sužalojimų, Nikolajus rėžia aistringą kalbą, jog miške išgyveno tik todėl, kad turėjo tikslą, ir jis buvo visai ne sugrįžti pas mylimąją. Nikolajus išgyveno, nes norėjo „žudyti fašistus“ (citata tiksli). Čia pritariamai linkčioja ir pati Olga. „Mano vyras – pilotas, o pilotai turi skraidyti“, – sako ji. Galbūt tokia ir yra jos paskirtis – ištarti deklaratyvią frazę ir tapti tikru sovietinės moters idealu lyg iš stalininio plakato? Ranka nesudrebės ir ašara nenuriedės, nes išleisti vyrą atgal į frontą – didelė garbė.

Filme nuo pat pradžių netrūksta primityvių schemų ir gerai atpažįstamos juoda–balta takoskyros: rusai čia labai geri, vokiečiai labai blogi, vokiečiai žūsta gėdingai, o rusai – garbingai. Nors sugrįžti namo Nikolajui padeda ne vienas žmogus, jo sutinkami antraplaniai veikėjai – nesubtilūs ir vienmačiai. Ne tik sutikti vokiečiai, bet ir rusai neturi žmogiškų bruožų, neišgyvena, nedvejoja ir neatjaučia, o tik įkūnija propagandinius idealus. Štai, pavyzdžiui, gerasis kolūkietis kalvis iš nacių apsupto kaimo, tikintis, kad Raudonoji armija sugrįš ir juos išvaduos. Jis priglaudžia ne tik sergantį pilotą, bet ir du Raudonosios armijos karius, kurių vienas – jo dukters vyras. Už tokį darbą, žinoma, sulaukia atpildo iš blogųjų nacių – kalvio namas sudeginamas, o jis ir šeimos nariai pakariami.

Patį filmą galima skirti į dvi dalis: pirmojoje pasakojama apie Nikolajaus bandymą išlikti laukinėje gamtoje, antrojoje – apie pastangas grįžti į frontą. Naratyvas linijinis, su keletu sugrįžimų į praeitį, prisimenant piloto mylimąją. Paskiri filmo epizodai baigiasi kadro užtemimu – sukurti logiškus siužeto perėjimus nuo vienos scenos į kitą nepasivarginama ir fragmentuotas pasakojimas nėra pateisintas, tačiau galbūt galima leisti sau galvoti, kad veiksmas trūkinėja taip pat, kaip sergančio piloto sąmonė.

Vis dėlto Nikolajaus išlikimo drama laukinėje gamtoje – filmo dalis, kuriai galima skirti mažiausiai priekaištų. „Pakirptų sparnų“ herojus – sušalęs, alkanas, išsigandęs, besiilgintis mylimosios ir jaučiantis sunkiai pakeliamą skausmą – atrodo gana žmogiškas. Nėra sunku jį suprasti ar net įsijausti į kovą dėl gyvybės. Tačiau bet kokius atsiskleidusius bruožus, leidžiančius jį suvokti kaip gyvą žmogų, greitai nubraukia paskutinis filmo

„Pilotas“

trečdalis. Čia prieš žiūrovą iškyla naujojo socrealistinio žmogaus monumentas, kurio funkcija – grįžti į tarnybą, kad galėtų nužudyti priešą. Ir iš ligos patalo ligoninėje Nikolajų prikelia ne atgijusi viltis vėl būti su Olga, bet gydytojo žinia, kad Anglijoje yra pilotas, lėktuvą pilotuojantis nepaisant amputuotų kojų. Nuo tos akimirkos Nikolajus pradeda daryti atsilenkimus, valgyti košę ir mokytis vaikščioti su kojų protezais.

Filmas, žinoma, baigiasi išsipildžiusia Nikolajaus svajone vėl pilotuoti lėktuvą ir triuškinančia jo pergale prieš vokiečius. Prieš pasirodant titrams pamatome užrašą „sovietų pilotams atminti“. Tada eina sąrašas Raudonosios armijos pilotų, grįžusių į frontą po kojų amputacijos, ir apskaita, kiek priešo lėktuvų po to kiekvienam iš jų pavyko numušti. Laikais, kai jau senokai esame įžengę į sužmogintos karo istorijos naratyvą, kuriame dėl viso purvo ir paliktų žaizdų nugalėtojų tiesiog negali būti, Davletjarovas nusprendė atsigręžti į praeitį (visomis prasmėmis) ir sukurti filmą, paremtą geriausiomis sovietų propagandinio kino tradicijomis, kur plakatiški herojai be mažiausios abejonės aukoja gyvybę didžiosios tėvynės labui. Nes individo vertė, žinia, turi būti matuojama po kojomis kritusių priešų lavonais.

Antiklerikalinis filmas

Nauji filmai – „Benedeta“

Ilona Vitkauskaitė

Benedeta dar būdama vaikas pateko į vienuolyną, kuriame mažai kalbama apie Dievą, bet daug apie pinigus ir valdžią. Paulo Verhoeveno **„Benedeta“** („Benedetta“, Prancūzija, Belgija, Nyderlandai, 2021) – antiklerikalinis filmas, neturintis jokių iliuzijų dėl Bažnyčios šventumo. Bažnyčia, kaip ir bet kuri kita institucija, tėra teatras, kuriame žmonės turi atlikti tam tikrus vaidmenis. Gal dėl to filmas gana greitai dingo iš šalies didžiųjų ekranų? O dar ta lietuvių puritoniškumą provokuojanti dviejų moterų meilės istorija... Nors „Skalvijoje“ šį mėnesį dar bus pora galimybių filmą pamatyti.

Naujausio Verhoeveno filmo centre – vienuolė Benedeta (Virginie Efira). Galima sakyti, tai dar viena „firminė“ režisieriaus blondinė, su kuria geriau nejuokauti, nes labai lengvai galima nudegti. Ji sapnuoja Jėzų Kristų kaip savo princą ant balto žirgo, bet iš tikrųjų pameta galvą dėl moters. Benedeta gyvena Šiaurės Italijos vienuolyne XVII a. (beje, filmo pagrindas – istorikės Judith C. Brown knyga „Vienuolės lesbietės gyvenimas Italijoje Renesanso laikais“). Nuo pat filmo pradžios matome Benedetą, įtikėjusią savo išskirtinumu, mat dar būdama maža ji manė, kad Mergelė Marija gali išpildyti visus jos pageidavimus.

Vieną dieną vienuolyne pasirodo nuo prievartautojų šeimos pabėgusi Bartolomėja (Daphne Patakia). Benedeta ją užstoja ir išgelbsti. Pirmiausia iš dėkingumo, o paskui vedama aistros, Bartolomėja suartėja su Benedeta. Ši, negalėdama atsispirti pagundai, vizijoje akis į akį susiduria su nukryžiuotu jaunikiu ir jai atsiveria stigmos. O vienuolynui – galimybė tapti visos Europos religiniu centru. Tokios galimybės niekas nenori praleisti. Net pragmatiškosios abatės (geriausias Charlotte Rampling vaidmuo per daugelį metų) skepticizmas negali atkalbėti godžių kunigų, pasirengusių Benedetą paskelbti šventąja. Moteris ima sparčiai kopti karjeros laiptais ir tampa abate. Tai sukelia nesutarimus ne tik vienuolyne, bet ir Bažnyčios hierarchijoje. Nepaisant to, kad pati Benedeta „atlieka“ ne vieną stebuklą, net miršta ir prisikelia, jai miestelio aikštėje pradedamas krauti laužas dėl romano su moterimi.

Turbūt įdomiausia filme tai, jog Verhoevenas viską rodo taip, kad negalime būti tikri, ar Benedeta yra fanatikė, ar gudri manipuliuotoja, kurios tikslas – valdžia ir laisvė mėgautis seksualiniais malonumais. Kad Verhoevenas nemėgsta Bažnyčios – filme daugiau nei akivaizdu. Štai nuncijus (Lambert Wilson) turi nėščią meilužę, kuri aptarnauja jį per vakarienę. Bažnyčios tarnų gyvenimas mažai susijęs su dvasingumu. Svarbiausia – valdžia, pinigai ir prestižas. Pirmasis Benedetos orgazmas – tai jos virsmo akimirka, įvykusi gerokai vėliau, kai ji buvo įspėta, kad „didžiausias priešas yra tavo kūnas“.

Žinoma, nenuneigsi, kad filmas labai teatrališkas, barokinis, laviruojantis ties kičo riba ir kartais ją net peržengiantis. Tai jau spėjo pabrėžti ne vienas kritikas. Tačiau būtų galima teigti, kad filmo stilius atitinka temą. Nors „Benedetos“ nepavadinsi geriausiu Verhoeveno kūriniu, čia yra visko, ko galima

„Benedeta“

tikėtis iš šio režisieriaus kino: visa persmelkiančios ironijos, dviprasmiškų moterų personažų, erotinių scenų, piktžodžiavimų ir eretiškų idėjų, pagardintų juoduoju humoru, lengvabūdiškų provokacijų, pavyzdžiui, dirbtinė varpa, išdrožta iš Dievo Motinos statulėlės. Verhoevenas taip pat pasirūpina, kad žiūrovas nenuobodžiautų. Tikriausiai tai jo įgimtas talentas – filme daug įvairiausių siužeto vingių: nuo dramų vienuolyno viduje – plakimų, savižudybių, manipuliacijų, prisikėlimų – iki kometos, praskriejančios purpuriniame danguje, ar maro pandemijos grėsmės.

Vienoje pirmųjų filmo scenų matome mugės spektaklį, kuriame aktorių persekioja skeletais persirengę užpuolikai. Vyras prikiša deglą prie užpakalio ir sukuria „specialiuosius efektus“, kad įsipliekstų liepsnos ir taip atstumtų priešininkus. Tam tikra prasme Paulą Verhoeveną galima sulyginti su šiuo publikos linksmintoju. Būdamas 83 metų, jis vis dar liepsnoja. Dabar režisieriaus planuose – filmas apie Jėzų Kristų.

Kaip pamatyti ne tik save

Krėsle prie televizoriaus

Metams baigiantis, kai didžioji dienos dalis skendi tamsoje, pasiduodu tinginiui. Į šalį atidedu rimtus veikalus ir filmus. Skaitau malonias knygas. Jų nėra daug, bet vis atsiranda naujų, tad metų pabaigoje ir knygos laukimas tampa maloniu ritualu. Televizijos, įtariu, geresnius filmus taupo šventėms, tad šįkart apie kelis jau matytus ir nereikalaujančius ypatingų pastangų.

Dougo Limano komedijos **„Ponas ir ponia Smitai“ (TV3, 22 d. 22.30**) veikėjai yra mokami žudikai Džonas ir Džeinė. Jie dirba skirtingoms agentūroms, nė vienas nežino, kuo užsiima kitas. Dieną jie praleidžia darbe, o vakare susitinka žaviame name, kad kartu pavakarieniautų. Gyvena laimingai ir nuobodžiai. Todėl žinia, kad darbdaviai davė įsakymą likviduoti vienam kitą, apvers jų pasaulį aukštyn kojom, o namus pavers mūšio vieta.

Niekas nesitikėjo, kad „Ponas ir ponia Smitai“ nustebins pasaulį: scenarijus buvo perrašomas net pusšimtį kartų ir nufilmuotos trys skirtingos pabaigos. Bet į filmo kūrimą įsibrovė jo didenybė gyvenimas. Filmavimo aikštelėje užsimezgė aistringas romanas tarp Brado Pitto ir Angelinos Jolie, pasibaigęs Pitto skyrybomis su Jennifer Aniston. Priešais kino kamerą yra prasidėjusi ne viena meilės istorija. Tik tokie romanai turi vieną specifinę ypatybę – padeda geriau išreklamuoti filmą. Todėl į žvaigždžių romanus visada žvelgiama įtariai – kad tai tik reklaminis triukas. Tokie įtarimai lydėjo ir šį romaną, bet istorija baigėsi kaip pasakoje: jos herojai susilaukė kūdikio ir kurį laiką gyveno laimingai. Bet neilgai, nes, kaip sakė mano paauglystės autoritetas Erichas Maria Remarque'as, žmogaus gyvenimas per ilgas vienai meilei.

Tačiau filmą žiūrėti malonu, ypač pirmą dalį, kai stebime Smitų šeimos gyvenimą ir situacijas, kylančias iš fakto, kad abu stengiasi nuslėpti vienas nuo kito savo tikrąją profesiją. Džonas ir Džeinė susitinka su kaimynais, dalyvauja nykiuose priėmimuose, kad netrukus pakeistų tapatybę ir vyktų į pavojingą misiją. Antroje filmo dalyje tikslių ir taiklių dialogų vietą keičia šūviai ir sprogimai, tad bus nuobodoka, nors akivaizdu, kad filmo kūrėjai lygiavosi į Holivudo klasiką.

LNK (18 d. 03.25) primins detektyvo klasiką, kurį mėgo ir Holivudas, – Jamesą Hadley Chase'ą. Jo 1945 m. parašytos knygos motyvais Benoît Jacquot sukūrė filmą **„Eva“**. Knyga, regis, buvo labiau apie krizę, kurią išgyveno rašytojas, bet filmo kūrėjams tai nelabai svarbu. Istorija intriguoja: po garsaus rašytojo mirties jo išlaikytinis Bertranas (Gaspard Ulliel) išleidžia rašytojo komediją savo vardu. Netrukus jis tampa populiarus, nes yra gražus, protingas ir turi žavią sužadėtinę. Tačiau leidėjai įkyriai reikalauja naujų Bertrano kūrinių. Tada atsiranda paslaptingoji Eva (Isabelle Huppert). Tai subrendusi, kerinti moteris ir kartu brangi prostitutė, kurios glėbyje Bertranas bando atrasti įkvėpimą. Tik kad sunku pasakyti, ką vaidina Huppert – rašytojo mūzą, kastracijos baimės įsikūnijimą, vyriškų troškimų projekciją ar tiesiog prostitutę. Deja, režisierius net nebandė išnaudoti Huppert talento ir sukūrė grafomanišką filmą, prismaigstytą pigių aliuzijų į psichoanalizę.

Louis Garrelio filmas **„Tobulas vyras“** (**LRT, 18 d. 23.10**) sulaukė tiesiog panegiriškų atsiliepimų – prancūzų kritikai lygino Garrelį ir su François Truffaut, ir su Woody Allenu, ir net su Alfredu Hitchcocku. Tai sunkiai suprantama, nors pripažįstu, kad „Tobulas vyras“ – tipiškas prancūziškas produktas. Tiksliau, jis atitinka dalies žiūrovų įsivaizdavimą apie prancūzus ir jų meilės meną. Būdamas skeptikas, labiau pasitikiu Micheliu Houellebecqu, bet, kaip sakoma, čia jau skonio reikalas.

Garrelis ne tik režisavo filmą, bet ir suvaidino pagrindinį jo herojų – žurnalistą Abelį, susipainiojusį tarp dviejų moterų. Ir Abelis, ir jo mylimosios Mariana (Leticia Casta) bei Eva (Lily Rose Depp) kalba niekus, grožisi savimi ir yra be galo banalūs. Filmas – lyg filmo imitacija. Bet tai jau tendencija – net ir lietuvių kine banalybė vis dažniau suvokiama kaip atsivėrimas, o nervų krizės herojus ištinka tuščioje vietoje. Užtat visi sau atrodo jautrūs, trapūs ir mįslingi, kaip kad „Tobulo vyro“ herojai.

Bijau, ne tik man amerikiečių romantinės komedijos paaugliams

„Ponas ir ponia Smitai“

iškart sukelia atstūmimo reakciją. Bet Grego Berlanti filmą **„Su meile, Saimonas“** (**TV3, 23 d. 22.30**) pažiūrėti verta, nepaisant visų jo grožybių, sentimentalumo ir kitokių *feel good movie* trūkumų. Saimonas (Nick Robinson) slepia, kad yra gėjus, todėl jaučiasi vienišas. Jo meilės laiškai pateks į rankas nevykėliui, kuris nuspręs juos pagarsinti. Bet Saimono draugai išmintingi ir kiekvieną konfliktą sugeba paversti problemų sprendimo pamoka, o tėvai tiesiog protingi ir tolerantiški. Tad sunkiausia Saimonui bus susitaikyti su savimi. Be abejo, tai skamba kaip pasaka, ypač homofobiškoje Lietuvoje. Kita vertus, filmas atkreipia dėmesį į tą svarbų gyvenimo momentą, kai kiekvienas, kuris jaučiasi kitoks, išdrįsta pranešti apie savo orientaciją (nebūtinai seksualinę). Pavyzdžiui, kad yra introvertas.

Vis dėlto maloniausias filmas laukiant žiemos švenčių – Rúnaro Rúnarssono **„Kalėdos Islandijoje“** (**„LRT Plius“, 23 d. 21.33**). Tai 56 epizodai, rodantys islandus, kurie rengiasi Kalėdoms, jaudinasi, rūpinasi, dirba, pykstasi, džiaugiasi, o juos gaubia ypatinga atmosfera. Rúnarssonas mato savo tautiečių silpnybes, negaili kartėlio, humoro, bet kuria tokį visuomenės portretą, kuriame neįmanoma neatpažinti savęs. „Kalėdos Islandijoje“ – stebėjimo kinas, perteikiantis gyvenimo tikrovę. Filmas veidrodis. Manau, kad herojai bus artimi ir ne vienam lietuviui. Juolab kad mūsų režisieriai savo tautiečių nelabai nori matyti, nes intensyviai stebi save.

Jūsų –
Jonas Ūbis

Čechovas ir vienatvė

Nauji filmai – „Drive My Car“

Rimgailė Renevytė

Tai pasakojimas apie dvi vienatves. Apie ant parketo gulinčią ir nebekvėpuojančią bei naktinėmis gatvėmis klajojančią vienatvę. Tai pasakojimas apie didelio, tuščio miesto vienatvę. Tai kino pasakojimas apie teatro vienatvę. Tai mano vienatvė pasakoja apie tavo vienatvę.

Kalbant apie filmą **„Drive My Car“** („Doraibu mai kâ“, Japonija, 2021) tikrai nesinori priekabiai nagrinėti siužetinės linijos. Režisierius Ryûsuke Hamaguchi psichologiniais Haruki Murakami pėdsakais persikelia į teatrą, kuriame repetuojamas spektaklis „Dėdė Vania“. Praėjus dvejiems metams po žmonos Oto (Reika Kirishima) mirties teatro aktorius ir režisierius Jusuke Kafuku (Hidetoshi Nishijima) pakviečiamas į Hirošimą statyti spektaklio. Kol repetuojamas „Dėdė Vania“, Jusuke ieško atsakymų į ramybės neduodančius klausimus apie žmonos neištikimybę, sekso metu jos pačios pasakotas istorijas, vėliau virsdavusias serialų siužetais, bei vieną iš jos meilužių, kuriam Jusuke pasiūlo Vanios vaidmenį. Draminis Čechovo siužetas, pindamasis su už repeticijų likusiu gyvenimu, kelia dar daugiau klausimų nei pasiūlo atsakymų. Juk taip ir turi būti – gyvendamas susitaikai ne su savo gyvenimu, bet su pačiu savimi. Įdomu, kad kino erdvėje Hamaguchi nesprendžia tų daugtaškiais virtusių atsakymų ir leidžia žiūrovui įsijausti į kiekvieno personažo istoriją. Tiesa, labiausiai čia akcentuojami priešistorę turintys santykiai, kuriuos pats Jusuke mėgina išspręsti per repeticijas. Buvęs Oto meilužis Koji Takatsuki (Masaki Okada) per Vanios personažą rungiasi su Vanią vaidinusiu, o dabar jį režisuojančiu Jusuke. Hamaguchi rodo, kaip teatras verčia žiūrėti sau į akis, o juk ne visada jose matai tai, ką nori matyti.

Šiame „Dėdės Vanios“ spektaklyje Čechovo tekstai skamba ne tik japoniškai. Negana to, jie čia ne vien skamba, bet ir yra rodomi gestais. Tai, kad spektaklyje vaidina kviestiniai aktoriai, kurie tarpusavyje kalbasi skirtingomis kalbomis, rodoma ne vien japoniškosios kultūros tradicijos motyvais. Šis filmo režisieriaus sprendimas sujungti skirtingai kalbančius žmones jautriai parodo, kaip esame nutolę nuo žodžių prasmės. Kaip išmokę kitų aktorių replikas gebame pataikyti į mums skirtas pauzes. Žinodami kitus pjesės personažus

„Drive My Car“

galime suprasti ir savąjį. O jeigu nežinome? O jeigu nemokame viso teksto ir nežinome, kurias pauzes reikia užpildyti, o kurios turi likti tuščios? Taip subtiliai Hamaguchi priartėja ne tik prie „Dėdės Vanios“, bet ir prie paties Čechovo, leisdamas filmo personažams mėginti papasakoti apie savo vienatvę.

Svarbu ir tai, kad „Drive My Car“ pasakoja ir apie paties kino vienatvę. Būtent tokią ją kiekviename kadre rodo režisierius – tylią ir blyškią kelionę raudonu automobiliu. Šiai filmo *erdvei* itin svarbi jo trukmė – ilgos pauzės, ištemptas, tylos pripildytas laikas. Atidžiai ir kruopščiai rinkdamasis pasakojimo žodžius Hamaguchi pina juos su vaizdiniu tekstu. Suvokdamas, kad ne tik filmo siužetui, bet ir personažo psichologijai vietoj ištarto žodžio pakanka nutylėjimo, vietoj ryškaus ir konkretaus žvilgsnio – išsitęsusio kadro. Tokia čechoviška pasaulėjauta užlieja visą filmo „Drive My Car“ erdvę. Tai į kasetę neįrašytas Vanios tekstas. Tai raudonas „Saab“, niekad nesusiliejantis su blausiu peizažu. Tai tamsoje tylą skrodžiantys žiūrovų plojimai. Tai kinu virtusi Hamaguchi vienatvė.

Gruodžio 17–26

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
Naujas žvilgsnis į XX a. II pusės – XXI a. Lietuvos dailę
Tarptautinė paroda „Jonas Mekas ir Niujorko avangardas“
Projekto „Kažkoks keistas menas“ dalyvių paroda „O kur žmonės?“

Radvilų rūmų dailės muziejus
Vilniaus g. 24
Aldo Giannotti paroda „Muziejus performanse“
Paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“ (Vladimiro Tarasovo Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui dovanota kolekcija)

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Paroda „*Hommage* donatoriams. Vilniaus paveikslų galerijos pradžia“
Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Kasdienybės architektės. Gyvenamųjų interjerų baldų dizainas. 1959–1984“

V. Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Paroda „Moterys menininkės tarpukario Vilniuje: tarp lūkesčių ir galimybių“
Paroda „Veidai ir dvasios“, skirta Antano Mončio 100-osioms gimimo metinėms

Lietuvos nacionalinis muziejus
Arsenalo g. 1
XI Baltijos medalių trienalė
Masinių trėmimų pradžios 80-osioms metinėms skirta paroda „Negalėjau neparašyti“: pasakojimas apie tremtį“

Senasis arsenalas
Arsenalo g. 3
Paroda „Ar galima šnekėtis man su jais?“

Istorijų namai
T. Kosciuškos g. 3
Lietuvos totorių religinių knygų paroda „Maldos, burtai ir šafranas“

Gedimino pilies bokštas
Arsenalo g. 5
Gedimino pilies bokšto ekspozicija

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20 / 18
Paroda „Nuo titnago iki parako: ginklai amžiams bėgant“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
Rimanto Dichavičiaus fotografijų paroda „Vardai, tapę mūsų laiko ženklais“

Signatarų namai
Pilies g. 26
Ekspozicija „XX a. pradžios tautinio atgimimo ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija (1900–1918)“

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
Dr. Prano Kiznio paveikslų galerija
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovingas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Maskvos caro priesaika“
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Kunigaikščio Boguslavo Radvilos portretas“
Tarptautinė paroda „Kad tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje“

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Paroda „Šv. Dominykas ir šv. Hiacintas Lietuvoje: aštuoni atminties šimtmečiai“
Paroda „Štai žvaigždė! Gimimo scena: nuo Alpių kalnų iki Baltijos jūros“

MO muziejus
Pylimo g. 17
Fotografijos paroda „Permainų šventė“
„Jaunojo tapytojo prizo“ konkurso dalyvių paroda

Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“
Užupio g. 40
Paroda „Laisvėje ir nelaisvėje. Lietuvos dailė 1945–1990“

Vilniaus muziejus
Vokiečių g. 6
Paroda „Neįgyvendinti XX amžiaus Vilniaus projektai“

VDA parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
Aušros Vaitkūnienės darbų paroda „Pripučiamas meno muziejus“
Paroda „Mados dizaino pasakojimai“

VDA galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Aisčio Mickevičiaus paroda „Būtasis laikas“

VDA parodų erdvė „Kreatoriumas / meno krosnys“
Maironio g. 6
Šarūno Baltrukonio ir Manto Valentukonio paroda „Texture Pack“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Adomo Galdiko muziejus
Arklių g. 20–1
Paroda „Žvelgiu į peizažą…“

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
iki 18 d. – Kunigundos Dineikaitės darbų paroda „Peizažo metamorfozės“

Prospekto fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
Tado Kazakevičiaus fotografijų paroda „Pernykštis sniegas“

Vilniaus fotografijos galerija
Stiklių g. 4
Mildos Kiaušaitės (fotografijos) ir Dovilės Zelčiūtės (tekstas) paroda „Palengva (ati) tirpsta“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1
Justino Vaitiekūno kūrybos paroda „Auksinis laikas. Albedo“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
Grupinė paroda „Odd Attractor“ (Viltės Bražiūnaitės, Tomo Sinkevičiaus, Vikos Prokopavičiūtės kūriniai)

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Edmundo Frėjaus (1949–2009) atminimui skirta paroda „Istorijos sugrįžimas“
Jolantos Sendaitės-Paulauskienės paroda-eksperimentinė laboratorija „Kismas/Flux Mindset“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
Paroda „Vladislovas Starevičius – animacijos pasaulio pionierius“ (Torūnės šiuolaikinio meno centras)
Vaivos Kovieraitės-Trumpės eksperimentinės grafikos paroda „Kitos vietos / The Other Places“
Martyno Gedimino darbų paroda „Linkėjimai“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1 / 13
iki 23 d. – Lino Blažiūno darbų paroda „Šviesupė“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
Paroda „Puškinai svečiuose pas Šlapelius“
Muziejaus rūsio galerijoje – paroda „Šv. Varvaros (Barboros) koplyčios fasado ikonos bei interjero vitražas“

(AV17) galerija
Totorių g. 5
Krzysztofo Franaszeko paroda „Pagautieji paviršiai“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
Ivos Mrázkovos paroda „Erdvės poezija“
Aistės Kisarauskaitės paroda „Tobula vieta gyventi“

Jono Meko vizualiųjų menų centras
Malūnų g. 8
Paroda „Jurgis Mačiūnas. *Fluxus* biografika“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
Vilniaus g. 41
Ekspozicija „Laisvas kinas. 1990–2020“
Paroda „Gražina ir drakonas“

Samuelio Bako muziejus
Naugarduko g. 10 / 2
Angelikos Sher (Izraelis) darbų paroda „Eglė žalčių karalienė“

Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus
Pamėnkalnio g. 12
Holokausto ekspozicija

Energetikos ir technikos muziejus
Rinktinės g. 2
Fotografijų paroda „Uždaros teritorijos: tėkmėje“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
Vilniaus g. 39 / 6
iki 23 d. – Marijos Marcelionytės-Paliukės darbų paroda „Išrašas: auga menininkų šeimoje“

Užupio meno inkubatoriaus galerija „Galera“
Užupio g. 2 A
iki 23 d. – scenografės Marijos Rubavičiūtės ir juvelyro Tomo Rimeikos paroda-instaliacija „Sienų dienoraščiai“

Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
Audronės Zupkienės paroda „Siuvinėtas Čiurlionis“

S. Vainiūno namai
A. Goštauto g. 2
Aloyzo Stasiulevičiaus darbų paroda „Harmonija“

Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53
iki 20 d. – Virgilijaus Usinavičiaus-Augulio analoginės fotografijos paroda „Mano Vilnius“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Gedimino pr. 51
Ievos Naginskaitės (1921–2012) kūrybos retrospektyva „Ką padarė žirklės“
Paroda „Theatrum libri“

Vrublevskių biblioteka
Žygimantų g. 1
Agnės Sedleckės piešinių paroda „Metai“

Lietuvos medicinos biblioteka
Kaštonų g. 7
Michailo Aizeno fotografijų paroda „Pakeleiviai ir stebėtojai“

Kultūros kompleksas „Sodas 2123“
Vitebsko g. 21
Paroda „Lavkė. Lėta smėlėta ekspedicija“

Galerija „Atletika“
Vitebsko g. 21
Andrėjos Šaltytės darbų paroda „Kijevo liežuvis“

Galerija „Tsekh“
Vytenio g. 6
Evgenijaus Mermano (Izraelis) darbų paroda

Lietuvos nacionalinė filharmonija
Aušros Vartų g. 5
Ričardo Garbačiausko ir fotografo Remigijaus Treigio darbų paroda

Galerija „apiece“
M.K. Čiurlionio g.
Vytauto Gečo vieno kūrinio paroda „romance & junction“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
M.K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai
Ekspozicija „Lietuvos dailė XIV–XIX a.“
Paroda „3 x 9 = XXVII: Knygos mėgėjų draugijai – 90“
Paroda „Lietuviški naujametiniai ir kalėdiniai atvirukai, leisti sovietiniu laikotarpiu“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Bendruomenių platformos „Mažosios istorijos“ paroda „Banga“: žmonių balsų kanalas“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Evaldo Pauzos paroda „Pienių vynas, arba Žmuidzinavičius ir kiti kareivėliai“

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai
Vydūno al. 2
Rymanto Penkausko ir Antano Andziulio darbų paroda „Atminties ženklai“

Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra
Vilniaus g. 33
Paroda „Atiduok, ką privalai: 1920–1940 metų Lietuvos Respublikos valstybiniai apdovanojimai“

Maironio lietuvių literatūros muziejus
Rotušės a. 13
Paroda „Aš neklajoti negaliu“. Vytauto Mačernio archyvo įdomybės“
Paroda „Leiskit pranešti, man jau 100 metų!“, skirta Jaroslavo Hašeko romano „Šauniojo kareivio Šveiko nuotykiai“ išleidimo 100-mečiui

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Eugenijaus Varkulevičiaus personalinė paroda „Kaunas-Berlynas-Niujorkas-Kaunas“

Parko galerija
M. Valančiaus g. 6
Paroda „Piešinys. Pastelė. Akvarelė“

Kauno fotografijos galerija
Vilniaus g. 2
Portretų paroda „Arnold Newman: Masterclass“

Nacionalinis Kauno dramos teatras
Laisvės al. 71
Paroda „Jonas Jurašas. Būties kaina“

J. Zikaro namai
J. Zikaro g. 3
Atnaujinta J. Zikaro darbų ekspozicija

Lietuvos švietimo istorijos muziejus
Vytauto pr. 52
Marco Chagallo darbų paroda „Anticipation of miracle“

Klaipėda

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33
iki 23 d. – Japonijos fondo paroda „Neprilygstamas japonų meistriškumas“

KKKC parodų rūmai
Didžioji Vandens g. 2
nuo 17 d. – Raimondo Navakausko ikonų paroda „Langas“
Baltarusijos šiuolaikinio meno paroda „Raudonoji linija“
Valentyno Odnoviuno paroda „Nuosekli fiksacija“

Klaipėdos galerija
Bažnyčių g. 6
Rūtos Eidukaitytės, Aušros Jasiukevičiūtės ir Daivos Kairevičiūtės jungtinė tapybos, grafikos ir skulptūrinės formos paroda „3“

Laikrodžių muziejus
Liepų g. 12
Ekspozicija „Laikrodžių konstrukcijų istorija nuo seniausių laikų iki nūdienos ir laikrodžių formų raida nuo renesanso iki moderno“
Paroda „Laikrodžiai – karališkieji dailės simboliai“

Baroti galerija
Didžioji Vandens g. 2
Rodiono Petrovo „Grupinė paroda“

Galerija „Si:said“
Daržų g. 18
Grupinė paroda „Ultramarinas“ (Raimondas Daukša, Juozapas Kalnius, Rolandas Marčius, Gintautas Trimakas)

Šiauliai

„Laiptų“ galerija
Žemaitės g. 83
Raimondo Navakausko tapybos paroda „Mano ikonos“
Tarptautinė miniatiūrų paroda „Jau atvažiuoja Šv. Kalėda“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
iki 18 d. – MO muziejaus paroda „Rūšių atsiradimas. 90-ųjų DNR“

Panevėžys

Panevėžio miesto dailės galerija
Respublikos g. 3
Keramikos paviljone – Remigijaus Kriuko stiklo meno paroda „Mažojo Karaliaus Visata. Epizodas Nr. 1“
iki 18 d. *Keramikos paviljone* – paroda „9 dešimt keramikai“
Egidijaus Radvensko darbų paroda „ Art(e) faktai. Retrospektyva“
Artūro Stančiko paroda „Fragmentai“

Fotografijos galerija
Vasario 16-osios g. 11
iki 18 d. – Audriaus Balčėčio fotografijų paroda „Vandens kelias“

Palanga

Antano Mončio namai-muziejus
S. Daukanto g. 16
nuo 17 d. – Lauros Guokės portretinė instaliacija „Antanas Mončys (1921–1993)“

Trakai

Galerija „Fojė“
Vytauto g. 69
Gintauto Vaičio tapybos paroda „Spalvos ir struktūros“

Telšiai

VDA Telšių galerija
Kęstučio g. 3
Paroda „90 eksponatų“

Utena

Laisvės kovų muziejus
Stoties g. 39
Česlovo Lukensko kūrinių paroda „Deguliai (Cremates). III. 2017–2021“

Spektakliai

Vilnius

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
17, 18, 21–23 d. 18.30, 19 d. 12 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. M. Staškus
18, 22 d. 12 val., 19 d. 17 val. – D. Sebba „ALISA STEBUKLŲ ŠALYJE“. Muzikos vad. ir dir. M. Staškus

Lietuvos nacionalinis dramos teatras
17, 18 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – A. Strindbergo „DIDYSIS KELIAS“. Rež. J. Vaitkus
22, 23 d. 19 val. *Naujojojoje salėje* – M. Buszewicziaus, A. Smolar „SULĖTINTAI“. Rež. A. Smolar

Valstybinis jaunimo teatras
17 d. 18.30 – „MIEGO BROLIS“ (pagal R. Schneiderio romaną). Rež. A. Juška
18 d. 18.30 – „URBANČIČIAUS METODAS“ (pagal Th. Bernhardo knygą „Kalkverkas“). Rež. A. Bumšteinas
19 d. 12, 14, 16, 18 val. *Salėje 99* – T. Kavtaradzės „SAPNAVAU SAPNAVAU“. Rež. K. Gudmonaitė
21 d. 18 val. *Salėje 99* – „AD INFINITUM“ (pagal V. Pelevino romaną „Vabzdžių gyvenimas“). Rež. G. Gudelytė („Apeirono“ teatras)
22 d. 18.30 – „DON KICHOTAS“ (pagal M. de Cervanteso kūrybą). Rež. A. Juška
23 d. 18.30 – M. Aurelijaus „SAU PAČIAM“. Rež. A. Liuga, vaidina V. Kuodytė

Vilniaus mažasis teatras
17 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. K. Glušajevas
18 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas
19 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanų bei dienoraščio motyvais). Rež. P. Ignatavičius
23 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. R. Tuminas

Oskaro Koršunovo teatras
17 d. 19 val. *OKT Studijoje* – „MONGOLIJA“. Rež. D. Gumauskas
18 d. 15, 19 val. *OKT studijoje* – M. Vildžiaus, G. Labanauskaitės „Y: ALISA“. Rež. A. Leonova
19 d. 19 val. *muzikiniame teatre „Legendos klubas“* – B. Brechto „VESTUVĖS“. Rež. O. Koršunovas
20 d. 19 val. O*KT studijoje* – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. O. Koršunovas

Lietuvos rusų dramos teatras
17–19 d. 18.30 – PREMJERA! E. De Filippo „FILOMENA MORTURANO“. Rež. A. Latėnas, scenogr. R. Skrebūnaitė, komp. L. Rimša, videoprojekcijų dail. Dž. Katinas. Vaidina A. Bizunovič, A. Agarkovas, V. Kirejevas, V. Serovas, I. Maškarina, J. Rusakova, V. Aliukonė-Mirošnikova ir kt.
18, 19 d. 10, 12 val. – kalėdinis teatralizuotas koncertas-žaidimas visai šeimai „Kai užaugsiu, būsiu...“
22, 23 d. 18.30 – J. Misto „MADAM RUBINŠTEIN“. Rež. R. Banionis

Vilniaus teatras „Lėlė“
Mažoji salė
18, 19 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“ (pagal H.Ch. Anderseno pasakas). Rež. N. Indriūnaitė
18 d. 14 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Rež. A. Mikutis
19 d. 14 val. – „KAIME NĖRA WI-FI“ (pagal D. Kandrotienės knygą). Rež. Š. Datenis

„Menų spaustuvė“
17, 18 d. 19 val., 18 d. 20.30 – PREMJERA! „SPONSORED“. Bendrakūrėjos, atlikėjos V. Bobinaitė, J. Vassos, A. Zabotkaitė, komp. M. Sokaitė („Menų industrija“)
17, 19 d. 19 val., 18 d. 20.30 – PREMJERA! „SKAMBUTIS TĖVUI“ (monospektaklis pagal F. Kafkos „Laišką tėvui“). Rež. G. Aleksa, komp. J. Tulaba, dail. M. Arlauskas. Vaidina A. Ašmonas
19 d. 19 val. – „EMIGRANTAI“. Rež. D. Gumauskas
22 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „JUODA – BALTA“. Rež. A. Giniotis („Atviras ratas“)
22 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – misterija „Ein saulelė aplink dangų“. Kūrinio teksto autorius V. Braziūnas. Atlikėjai valstybinis choras „Polifonija“, ansamblis „Giunter Percussion“, solistė I. Skorubskaitė, rež. U. Bartoševičiūtė, dir. L. Balandis, šviesų dail. J. Kuršis
23 d. 12, 14 val. *Kišeninėje salėje* – „MOMO“ (pagal to paties pavadinimo M. Ende romaną)
23 d. 18.30 – šventinis A. Giniočio ir teatro „Atviras ratas“ aktorių koncertas
23 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – G. Aleksos „MOOD“. Idėjos aut. ir atlikėjas Dž. Kunsmanas

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras
17 d. 12 val. *Didžiojoje scenoje* – M. Maeterlincko „ŽYDROJI PAUKŠTĖ“. Rež. V. Martinaitis
18, 19, 21 d. 12 val. *Ilgojoje salėje* – PREMJERA! „EMILIŲ EMILIS“. Rež. A. Gornatkevičius. Atlikėjai G. Šepliakovaitė, M.K. Gotbergas, P. Jatkevičius, D. Pabarčius, A. Alešiūnas
18 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Camus „KALIGULA“. Rež. A. Jankevičius
21 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „VASARVIDIS“ (pagal W. Shakespeare'o „Vasarvidžio nakties sapną“). Rež. E. Kižaitė
22 d. 12, 15 val. *Didžiojoje scenoje* – „MANO FĖJŲ HERBARIUMAS“ (pagal B. Lacombe ir S. Perez knygą). Rež. P. Makauskas
23 d. 18 val. *Mažojoje scenoje* – „BESTUBURIADA“. Rež. A. Vilutytė

Kauno valstybinis muzikinis teatras
17, 18 d. 18 val. – G. Verdi „MAKBETAS“. Muzikinis vad. J. Janulevičius, rež. G. Želvys, dir. J. Geniušas
19 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GULIVERIO KELIONĖS“(pagal J. Swifto romaną, libreto aut. D. Čepauskaitė). Muzikinis vad. ir dir. V. Visockis, rež. A. Dilytė, dail. R. Skrebūnaitė, choreogr. D. Bervingis
26, 27, 29, 30 d. 18 val., 31 d. 19 val. – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras
20 d. 18 val. – J. Cariani „NESAMAS MIESTAS“. Rež. A. Lebeliūnas
22 d. 18 val. – G. Labanauskaitės „SUPERHEROJAI“. Rež. L. Vaskova

Kauno lėlių teatras
19 d. 10 val., 26 d. 16, 18 val. – „PRINCESĖS GIMTADIENIS“. Rež. A. Stankevičius
18, 19 d. 11, 13 val., 12 d. 13 val. – „KALĖDOS PASAKŲ NAMUOSE“. Rež. R. Bartninkaitė

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras
18, 19 d. 12 val. *Kamerinėje salėje* – „KALĖDŲ GIESMĖ“ (pagal Ch. Dickensą). Rež. K. Kondrotaitė
21 d. 18.30 – PREMJERA! V. Rimkaitės „SNIEGO KARALIENĖ“ (pagal H.Ch. Anderseno pasaką). Rež. P. Tamolė
22 d. 18.30 – PREMJERA! L. Noréno „DEMONAI“. Rež. D. Rabašauskas, scenogr., kost.dail. L. Luišaitytė, komp. J. Jurkūnas. Vaidina T. Gailiutė, J. Baranauskas, J. Vanžodytė, V. Jočys
23, 28 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – PREMJERA! „BORISAS GODUNOVAS“ (pagal A. Puškiną). Rež. J. Klata, scenogr., šviesų ir kostiumų dail. J. Łagowska, choreogr. M. Prusakas. Vaidina D. Meškauskas, D. Kulionytė, J. Vanžodytė, J. Baranauskas, I. Reklaitis, V. Jočys, R. Pelakauskas, K. Macijauskas, M. Urbonas ir kt.

Klaipėdos muzikinis teatras
22 d. 19 val. *„Švyturio“ arenoje* – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Choreogr. K. Simonovas

Šiauliai

Šiaulių dramos teatras
18 d. 18 val. – Y. Rezos „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. A. Lebeliūnas
19 d. 18 val. – „KAFKA INSOMNIA“. Rež. Ž. Vingelis (vizualinių eksperimentų teatras „Kosmos Theatre“)
23 d. 19 val. – misterija „Ein saulelė aplink dangų“. Atlieka Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonija“
26 d. 11 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ (K. Kubilinsko ir P. Cvirkos pasakų motyvais). Rež. I. Norkutė

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras
18 d. 18 val. – „VOLPONĖ“ (pagal B. Jonson pjesę). Rež A. Giniotis
19 d. 12 val. – „TIKROS PASAKOS“ (pagal E. Favilli ir F. Cavallo knygą „Vakaro istorijos mergaitėms maištininkėms“). Rež. Ž. Mičiulytė
19, 26 d. 18 val. – PREMJERA! N. Gogolio „APSIAUSTAS“. Rež. K. Siaurusaitytė, scenogr., kost. dail. A. Gudas, komp. V. Kisevičius, šviesų dail. P. Jakubėnas, videomeninkai P. Jakubėnas ir A. Gudas. Vaidina I. Brikė, A. Povilauskas, J. Čepulis, G. Žiogas, L. Martinonytė, R. Teresas (Miltinio laboratorija)
22 d. 18 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. ir scenogr. aut. K. Siaurusaitytė (Miltinio laboratorija)
23, 28 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Rež. L. Kondrotaitė

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
18 d. 16 val. *Paliesiaus dvare* – Valstybinis Vilniaus kvartetas, A. Baliunytė (arfa). Programoje W.A. Mozarto, M. Tournier, C. Debussy kūriniai
18 d. 17 val. *Palangos kurhauze* – koncertas visai šeimai „Pasakų kalėdos“. Čiurlionio kvartetas, S. Zajančauskaitė (fortepijonas), E. Rožukaitė (fortepijonas), M. Varnauskaitė (pasakotoja). Programoje P. Čaikovskio, S. Prokofjevo, M. Ravelio, F. Mendelssohno-Bartholdy baletų fragmentai
18 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „LNSO ir „Signum“ Ástoro Piazzollos 100-mečiui“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Saksofonų kvartetas „Signum“ (Vokietija): B. Kemperle (sopraninis saksofonas), H. Arakelyan (altinis saksofonas), A. Lužar (tenorinis saksofonas), G. Bellarosa (baritoninis saksofonas). Dir. M. Barkauskas. Programoje M. de Fallos, Á. Piazzollos, A. Ginasteros kūriniai
19 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Žvėrių karnavalas“. Lietuvos kamerinis orkestras, S. Zajančauskaitė (fortepijonas), G. Tatorytė (fortepijonas). Dir. V. Kaliūnas. Dalyvauja J. Šležaitė-Paukštė (skaitovė)
19 d. 15 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – „Kalėdų pasaka Trakų pilyje“. Vokalinis ansamblis „Jazz island“, A. Noviko džiazo mokyklos vokalinės grupės (vad. A. Novikas). Programoje A. Noviko aranžuotos kompozicijos
19 d. 17 val. *Trakų kultūros rūmuose* – „Šv. Kalėdų belaukiant“. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. R. Beinaris). Solistai D. Kazonaitė (sopranas), R. Beinaris (obojus), A. Šochas (smuikas). Programoje J.S. Bacho, A. Vivaldi, A. Corelli ir kt. kūriniai
20 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – „Kestutis Vaiginis Quartet: New York–Lithuania“. K. Vaiginis (saksofonai, bosinis klarnetas, projekto autorius), D. Kikoski (fortepijonas), B. Kozlovas (kontrabosas), F. Odmanas (perkusija)
26 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – koncertas visai šeimai „Ąžuoliuko“ Kalėdos“. Berniukų ir jaunuolių choras „Ąžuoliukas“ (meno vad. ir vyr. dir. V. Miškinis), Pasvalio mišrus choras „Canticum novum“ (vad. R. Mitkus), Šiaulių kultūros centro kamerinis mišrus choras „Atžalynas“ (vad. M. Žalalis), Panevėžio muzikinio teatro simfoninio orkestro styginių grupė (vad. V. Kapučinskas). Solistai I. Anankaitė (sopranas), I.B. Juozapaitytė (mecosopranas), V. Bartušas (kontratenoras), V. Bemovas (tenoras), S. Zonys (baritonas), J. Daunytė (arfa), R. Mitkus (vargonai). Dir. V. Miškinis. Programoje C. Saint-Saënso, J. Naujalio kūriniai
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Kalėdos su Lietuvos kameriniu orkestru“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad., solistas ir dir. S. Krylovas (smuikas; Rusija, Italija). Programoje J. Haydno, E. Balsio, F. Latėno, Á. Piazzollos kūriniai

Vilnius

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras
22 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – „Roko baladės“. Atlikėjai P. Meškėla, Č. Gabalis ir J. Milius (vokalas). Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje „Depeche Mode“, „Queen“, Bryano Adamso, Billy Idolo, „Bon Jovi“ bei kitų grupių ir atlikėjų dainos
26 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – LVSO kalėdinis koncertas. O. Kolobovaitė (sopranas), L. Mikalauskas (bosas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje W.A. Mozarto, G. Verdi, G. Pucinni, G. Rossini, G. Donizetti, Ch. Gounod ir ir kt. operų arijos

Šv. Kotrynos bažnyčia
18 d. 19 val. – tarptautinis menų festivalis „Stačiatikių Kalėdos Lietuvoje“. Atlikėjai D. Chachamovas (smuikas, D. Britanija), K. Rodinas (violončelė, Rusija), A. Panfilovas (fortepijonas, Austrija). Programoje P. Čaikovskio ir S. Rachmaninovo kūriniai
19 d. 12, 14 ir 16 val. – koncertų ciklas „Skamba Kalėdų varpeliai“. Atlikėjai „Ąžuoliuko“ muzikos mokyklos berniukų chorai. Koncertuose dalyvauja A. Rakausko Išilginių fleitų ansamblis
20 d. 20 val., 21 d. 19 val. – kalėdinis koncertas pagal kino filmą „Liūtas karalius“. Atlikėjai „Vilniaus All Stars Gospel Choir“, Monika Marija
22 d. 20 val. – A. Orlova (vokalas, fortepijonas) ir T. Ramačiūnas (violončelė)
23 d. 19 val. – S. Petreikis (pasaulio pučiamieji instrumentai), V. Mikeliūnas (smuikas), D. Petreikis (gitara, saksofonas), Vilniaus m. savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. M. Barkauskas

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
S. Vainiūno namuose
18 d. 12 val. – Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos mokytojos ekspertės V.M. Zabrodaitės fleitos klasės mokinių koncertas „Kalėdos skrieja fleitos muzikos sparnais“. Koncertmeisteris S. Liachnovič

Prenumeruodami palaikote autorius ir kūrėjus

Nuo 2022 m. sausio teikiame elektroninės versijos (PDF) prenumeratos paslaugą.

El. prenumeratos kainos: 10 mėn. – 50 Eur, 6 mėn. – 30 Eur, 3 mėn. – 20 Eur.

Užsiprenumeruoti el. savaitraščio „7 meno dienos“ versiją paprasta:

1. Atlikite pasirinkto dydžio (50, 30 ar 20 Eur) pavedimą į sąskaitą banke. **Gavėjas:** VšĮ „7 meno dienos“, sąsk. Nr. LT297044060007812538, **mokėjimo paskirtis**: El. VERSIJOS PRENUMERATA.

2. Pavedimo išrašą atsiųskite redakcijai adresu *redakcija@7md.lt*.

3. Nurodykite, kokiu elektroniniu adresu siųsti užprenumeruotą leidinio PDF.
* Prenumerata įsigalios nuo kito mėnesio pradžios.
** Šiuo būdu galima užsisakyti tik elektroninę leidinio versiją, PDF formatu.

Įprastą popierinį leidinį galima užsisakyti:
PRENUMERUOTI.LT: 1 mėn. – 7,20 Eur, 3 mėn. – 21,60 Eur, 6 mėn. – 43,20 Eur, 10 mėn. – 72,00 Eur.

„Lietuvos pašto“ skyriuose, telefonu 8 700 55 400, bei *PRENUMERUOK.LT*: 1 mėn. – 7,34 Eur, 3 mėn. – 22,03 Eur, 6 mėn. – 44,06 Eur, 10 mėn. – 73,44 Eur.

Kadangi per Kūčias (penktadienį, gruodžio 24 d.) paštininkai skubės į Kalėdas, prenumeratoriai 42-ojo (paskutinio šių metų) „7 meno dienų“ numerio su kalėdinėmis anketomis sulauks gruodžio 27-ąją,o prekybos vietose pasirodys 28 d. Ačiū, kad prenumeravote! Susitikime ir 2022-aisiais!

Savaitės filmai

Benedeta ****

XVII amžius. Toskanos moterų vienuolyne gyvena Benedeta Karlini (Virginie Efira). Nuo paauglystės moteris patiria itin tikroviškas ir neretai sukrečiančias religines bei erotines vizijas. Vienuolė taip pat teigia galinti daryti stebuklus. Charizmatiška moteris greitai išsikovoja privilegijuotą vietą vienuolyno hierarchijoje. Tačiau netikėtai atsiradęs ir viską užgožęs potraukis jaunai vienuolei Bartolomėjai (Daphne Patakia) sutrikdo Benedetos vidinę ramybę. Jei abatė (Charlotte Rampling) arba nuncijus (Lambert Wilson) sužinotų apie šį moterų ryšį, kiltų skandalas, galintis sukrėsti Bažnyčią. Jausmams tarp dviejų moterų kaistant, gandai apie netinkamą Benedetos elgesį neišvengiamai pasiekia aukščiausius Italijos bažnyčios sluoksnius. Prasideda intrigų, spąstų ir išdavysčių kupinas žaidimas, galintis pasibaigti tik dviem būdais: arba Benedetos pergale, arba visišku jos sunaikinimu. Paulo Verhoeveno filmo pagrindas – Judith C. Brown knyga „Vienuolės lesbietės gyvenimas Italijoje Renesanso laikais“. (Prancūzija, Belgija, Nyderlandai, 2021)

Drive My Car *****

Aktorius ir teatro režisierius Jusukė Kafuku (Hidetoshi Nishijima) prieš dvejus metus neteko žmonos Oto (Reika Kirishima). Nors dar nėra visiškai susitaikęs su šiuo asmeniniu smūgiu, jis sutinka statyti Čechovo pjesę „Dėdė Vania“ Hirošimos festivaliui. Čia Kafuku susipažįsta su Misaki (Toko Miura), kuri paskiriama jam kaip vairuotoja. Santūri jauna moteris vežioja menininką į darbą ir iš darbo raudonu automobiliu „Saab 900“. Keliaudami kartu, jie nenoriai pradeda vienas kitam atsiverti. Ryûsuke Hamaguchi filmas sukurtas pagal Haruki Murakami apsakymą „Vyrai be moterų“. (Japonija, 2021)

Matrica. Prisikėlimas ***

Tai naujas mokslinės fantastikos serijos „Matrica“ filmas, kuriame Keanu Reevesas ir Carrie-Anne Moss sugrįš kaip Neo ir Trinity, nors jų personažai mirė ankstesniame filme „Matrica. Revoliucijos“. Naujausiame filme taip pat pasirodys jaunas Morfėjus, kurį vaidina Yahya Abdul-Mateenas II („Akvamenas“, „Sergėtojai“). Be to, sugrįžta iš ankstesnių filmų pažįstami Niobė (Jada Pinkett Smith), Merovingas (Lambert Wilson) ir agentas Džonsonas (Daniel Bernhardt). Apie siužetą kol kas žinoma mažai, bet į praeitį nebus grįžtama. Spekuliacijos ir gandai vis dėlto sukasi apie keliones laiku, apsikeitimą kūnais, naująją Matricą, kurią gali tekti net apsaugoti, ir metasiužetą, kuriame pirmieji trys filmai egzistuoja kaip „Matrica. Prisikėlimas“ dalis. Iš Lanos Wachowski filmo anonso susidaro įspūdis, kad galime tikėtis daug specialiųjų efektų. (JAV, 2021)

Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės ****

„Prancūzijos kronikos“ – Amerikos išeivių žurnalas, leidžiamas įsivaizduojamame XX a. Prancūzijos miestelyje. Mirus jo įkūrėjui Artūrui Hoviceriui (Bill Murray), žurnalo leidyba nutraukiama, rengiamas paskutinis numeris. Redakcijos personalas leidžiasi į nostalgiškus prisiminimus ir atgimsta keturios didžiosios laikraštyje publikuotos istorijos: Mozė Rozentaleris (Benicio del Toro), kalėjime sėdintis dailininkas, išvysta savo prižiūrėtoją (Léa Seydoux) kaip mūzą ir modelį. Žurnalistė Lukinda Kremenc (Frances McDormand) užmezga romaną su revoliucionieriumi Zefireliu (Timothée Chalamet) ir suabejoja savo žurnalistiniu sąžiningumu. Dviračiu važinėjantis reporteris rašo reportažus iš baisiausių miesto kampelių, o kai pagrobiamas komisaro (Mathieu Amalric) sūnus, jį išgelbėti gali tik virėjas... Ilgai lauktas Weso Andersono filmas – tai meilės laiškas žurnalui „The New Yorker“ ir žurnalistikai. (JAV, Vokietija, 2021)

Vestsaido istorija * ***

Garsiojo miuziklo (rež. Jerome Robbins, Robert Wise, 1961) perdirbinys grįžta į kino ekranus. Šį režisavo Stevenas Spielbergas, tad belieka tikėtis įspūdingo reginio. Niujorkas, šeštasis dešimtmetis. Didmiesčio gatvėse nesugyvena įvairių kultūrų gaujos, jų rajonai – savotiški getai. Ypač aktyviai reiškiasi puertorikiečiai, vis įsiveliantys į kivirčus ir muštynes. Tonio (Ansel Elgort) vadovaujami „Džetai“ ir „Rykliai“ su savo lyderiu Bernardu (David Alvarez) priešaky nuolat kovoja, kas pranašesnis. Tačiau kai Tonis įsimyli Mariją (Rachel Zegler), kova, regis, pereina į naują etapą: Marija yra Bernardo sesuo, tad mylimieji susitikinėja slapčia, o tai Marijai visai nepatinka. Situacija paaštrėja ir abi pusės patiria pirmuosius nuostolius. Ar dėl dviejų žmonių meilės verta rizikuoti kitų gyvybe? Tai ir savotiška Romeo ir Džuljetos istorija apie neįmanomą meilę, ir pasakojimas apie žiaurų gaujų karą. Paklaustas, kodėl nusprendė sukurti „Vestsaido istorijos“ perdirbinį, Spielbergas teigė, esą žmonių susiskaldymas toks pat senas kaip pati žmonija, tačiau dabartiniame pasaulyje tai atrodo ypač aktualu. Anot jo, dėl rasinių neramumų šis miuziklas turėtų būti suprantamesnis dabar, nei jo atsiradimo metais – 1961-aisiais. (JAV, 2021)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

17, 20, 21 d. – Žmogus-voras: nėra kelio atgal (JAV, Islandija) – 12.30, 14.20, 17.40, 21 val.; 18, 19 d. – 11, 14.20, 17.40, 21 val.; 22, 23 d. – 12.20, 14, 17.20, 18, 20.40, 21.10
17, 20, 21 d. – Eglutės 8 (Rusija) – 16.10, 18.50, 21.30; 18, 19 d. – 11.20, 13.40, 16.10, 18.50, 21.30; 22, 23 d. – 15.40, 18.10, 21.30
17, 20–23 d. – Kalėdos džiunglėse (Estija) – 13.30, 16 val.; 18, 19 d. – 11.10, 13.30, 16 val.
17, 18, 19 d. – Metai prieš karą (Latvija) – 15.50; 20, 21 d. – 12.10; 22, 23 d. – 18.40
17, 20, 21 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 18.10; 18, 19 d. – 18.50; 22, 23 d. – 18.30
22, 23 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 14.20, 17.40, 20.30, 21 val.
19 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 11 val.; 22, 23 d. – 12.30, 15.10, 17.50
19 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
17 d. – Troliai 2 (animac. f., JAV) – 12.10; 18, 19 d. – 11.10
20–23 d. – Didžiapėdžio vaikis 2 (animac. f., Belgija, Prancūzija, JAV) – 15.10
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Forum Cinemas Akropolis

17– 21 d. – Žmogus-voras: nėra kelio atgal (JAV, Islandija) – 10.20, 12, 13.40, 15.10, 17, 18.10, 19.50, 20.30; 22, 23 d. – 10.50, 14.10, 15.10, 17.30, 18.10, 21 val.
17– 21 d. – Eglutės 8 (Rusija) – 13.30, 17.30, 18.40, 21.20; 22, 23 d. – 13, 18.50, 21.20
17–23 d. – Kalėdos džiunglėse (Estija) – 10.30, 12.50, 15.15
17– 21 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 18.20; 22, 23 d. – 20.40
22, 23 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 10.20, 13.40, 17, 20.30
19 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 13.10; 22, 23 d. – 10.15, 15.30, 17.50
17–23 d. – Spurguliai (animac. f., JAV, Kinija) – 10.10
Tomas ir Džeris (animac. f., JAV) – 12.40
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

17 d. – Metai prieš karą (Latvija, Lietuva, Čekija) – 17.45; 20 d. – 17.30; 22 d. – 19.10
17 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 21 val.
18 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 14.30; 21 d. – 20.45; 27 d. – 15.40 (senjorams)
18 d. – Drive My Car (Japonija) – 20 val.; 20, 27 d. – 19.30
19 d. – Švelnūs kariai (dok. f., rež. M. Stonytė) – 14.20; 23 d. – 19.10
19 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija, Vokietija) – 20.30
20 d. – Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės (JAV, Vokietija) – 15.15 (*senjorams*)
21 d. – Būsiu su tavim (dok. f., rež. V. Vareikytė, M. Dejoie) – 17 val.
22, 23 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija) – 17.30; 26 d. – 13.40
23 d. – Benedeta (Prancūzija, Belgija, Olandija) – 20.50
26 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 15.20
26 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 20.45

„Matrica. Prisikėlimas“

19 d. – *Kino klasikos vakarai*. Amadėjus (JAV, Prancūzija, Čekoslovakija, Italija) – 17.15; 26 d. – 17.30
Programa, skirta Lauren Berlant
18 d. – *Studijuoti–mokytis*. Gimė Gešė (Indija, Nepalas); Rankos Jangone (Mianmaras), Vilkų kūrinys (Vokietija), Akys prieš Mac kamerą (D. Britanija) – 16.15
18 d. – *Troškimas-meilė*. Pingey (D. Britanija), Negatyvus antras (JAV), Du (D. Britanija), Namai (D. Britanija), Čijo (Japonija) – 18 val.
17 d. – *Tampant suaugusiąja*. Monika rugsėjį (D. Britanija), Pirmas (JAV), Šventa vidinė ugnis (rež. D. Tubutytė) – 19.40; 19 d. – 16 val.
Karlsono kinas / Atostogos kine
18 d. – Mažosios Klaros Kalėdos (animac. f., Norvegija) – 13 val.
19 d. – trumpametražių animacinių filmų vaikams konkursinė programa „Išmintingieji gyvūnai“ (Prancūzija, Rusija, Norvegija) – 12.50
26 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 11.30

Pasaka

17 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija, Prancūzija, Šveicarija, Danija, Suomija) – 18 val.; 18 d. – 19.30; 19 d. – 14, 15.15; 21 d. – 17 val.
17 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 19.30; 18 d. – 18 val.; 23 d. – 17.30
17 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 20 val.; 19 d. – 17.30; 20 d. – 20 val.; 22 d. – 17.30; 23 d. – 17.45
18 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 17.15, 20.45; 19 d. – 19.30; 20 d. – 17.45
18 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 21.30
18 d. – Švelnūs kariai (dok. f., rež. M. Stonytė) – 14.30
18 d. – Dar po vieną (Danija) – 17 val.; 23 d. – 17.30
18 d. – Drive My Car (Japonija) – 20.30; 19 d. – 18.15
18 d. – Kaimynai (Ispanija) – 15 val.
18 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 14.45
19 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 13 val.
19 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 19.45
19 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 16 val.; 22 d. – 20.30; 23 d. – 20.15
19 d. – Kalėdos džiunglėse (Estija) – 13 val.
19 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 17 val.; 21 d. – 21 val.; 23 d. – 20.15
20 d. – WTF animacija suaugusiems – 21 val.; 21 d. 19 val.
22, 23 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 20 val.

Paupio salė

18 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija, Prancūzija, Šveicarija, Danija, Suomija) – 12.30
18 d. – Kalėdos džiunglėse (Estija) – 12 val.
18 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 17.45; 19, 20 d. – 20.30
18 d. – Teisingumo riteriai (Danija, Švedija, Suomija) – 20.45
18 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 16.30; 19 d. – 15.45
18 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 18.45; 23 d. – 20.15
19 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 12.30, 15.15
19 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 17.45
19 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 21 val.
19 d. – Kaimynai (Ispanija) – 13.30
19 d. – Benedeta (Prancūzija, Belgija, Nyderlandai) – 18.15
22 d. – WTF animacija suaugusiems – 21.30
22 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 18.30; 23 d. – 19 val.
23 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 15.45
23 d. – Dar po vieną (Danija) – 17.30

Kaunas

Forum Cinemas

17–21 d. – Žmogus-voras: nėra kelio atgal (JAV, Islandija) – 10.20, 13.40, 15.05, 17, 18, 20.30, 21.20; 22, 23 d. – 10.50, 14.10, 15.05, 17.30, 18.10, 21 val.
17–21 d. – Kalėdos džiunglėse (Estija) – 10.10, 12.40, 16 val.; 22, 23 d. – 10.10, 12.40
17–21 d. – Eglutės 8 (Rusija) – 15.40, 21.40; 22, 23 d. – 21.30
17–21 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 17.45; 22, 23 d. – 18 val.
22, 23 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 10.20, 13.40, 17, 20.30
22, 23 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 10.40, 15.30, 18.30
19 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
17–23 d. – Krudžiai 2. Naujasis amžius (animac. f., JAV) – 10.30
Sapnų kūrėjai (animac. f., Danija) – 13 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Fotografija – Agnė Narušytė | **Kinas** – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | **Muzika** – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt.
ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija
Lietuvos kino centras